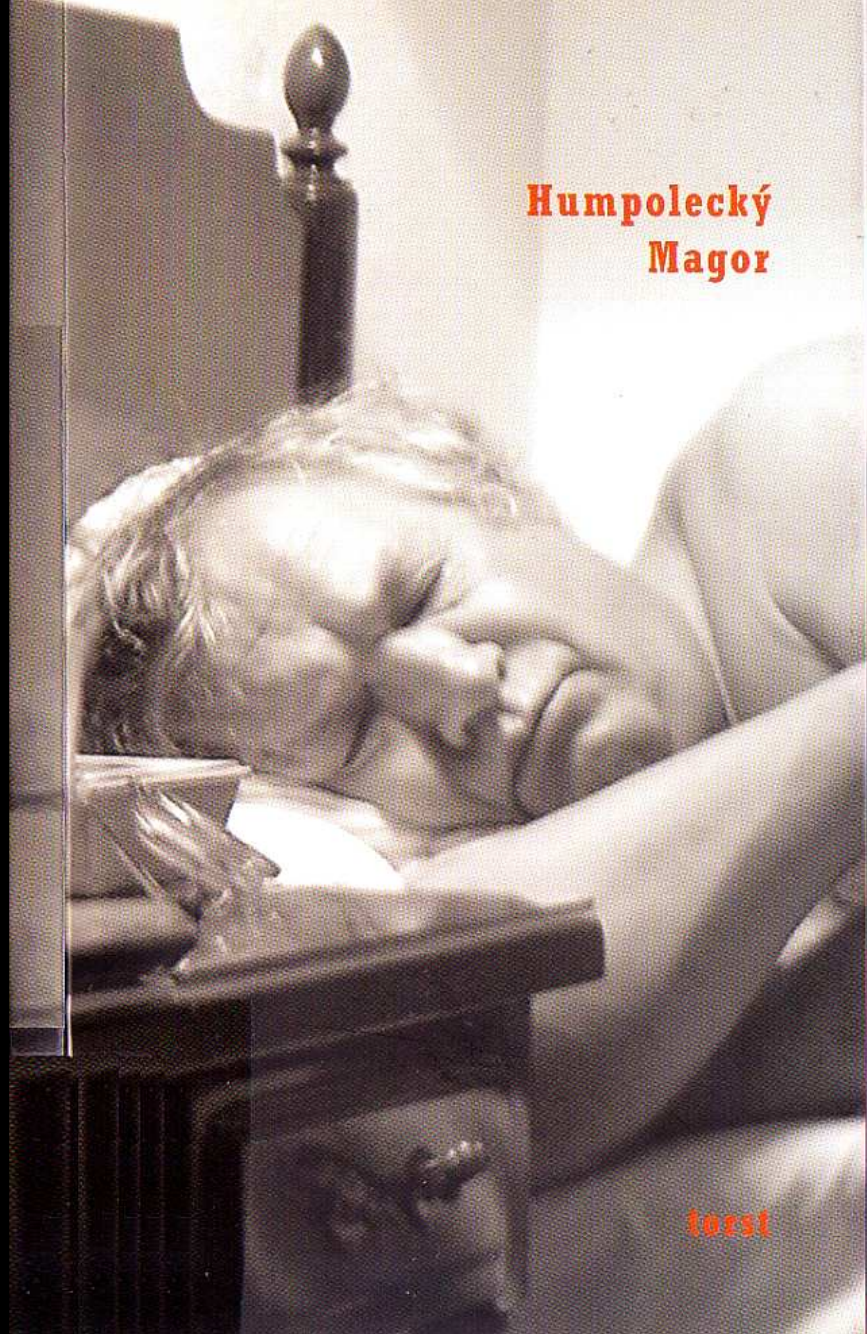

**Humpolecký
Magor**

forst

HUMPOLECKÝ
MAGOR

torst

*Tuto publikaci věnuji svým vnoučatům
Matějovi, Cyrilovi, Mikulášovi,
Františku Hugovi a Josefíně*

Anthology © Jarmila Neomytková, 2007

Drawing (p. 10, 18, 60, 95) © Hana Procházková, 2007

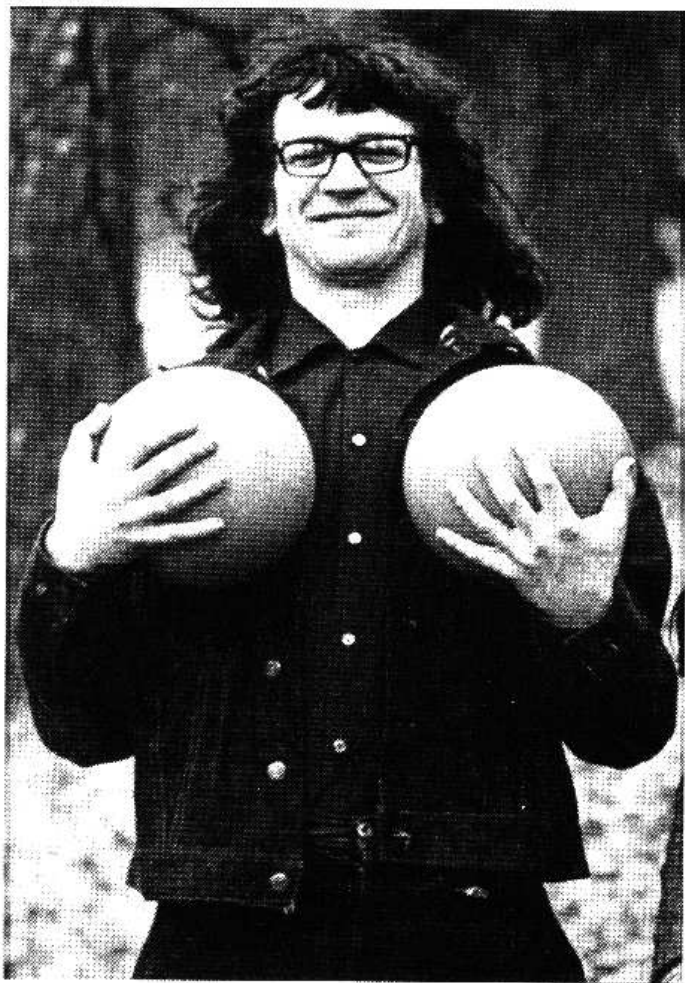
Drawing (p. 51) © Josef Sztacho, 2007

Photography (p. 8, 96) © Jan Ság1, 2007

Photography (cover) © Martin Jiřík, 2007

© Torst, 2007

ISBN 978-80-7215-299-8

I. M. J. v roce 1969.

Veškeré lidstvo jednoho původu jest.
Aleš Hrdlička

Cibule kostelů zlátnou a zrají
 Slunce se sklání k máji
 ptáci se vracejí sedají na věže
 letěli kolem papeže nemocnou Itálií

Ještě rok tedy prožiji
 pod krutým nebem Kartouz
 o4826 Jirous

Magorovy labutí písně

ÚVODEM

V roce 2004 oslavil humpolecký rodák Ivan Martin Jirous šedesátku. Touto skromnou publikací chci připomenout a přiblížit jeho osobnost. Ukázat, jak jej různí lidé z Humpolce vidí či chtějí vidět. Sama bych si nikdy netroufla Ivana hodnotit. Od vás to také nežádám, jen prosím čtěte.

Čtěte jeho básně, dokumenty, články a stati, a je jen a jen na vás rozpoznat, jakým přínosem pro naši literaturu, kulturu, ale i historii Ivan Martin Jirous je. Někdo jej akceptuje a ví proč. Někdo naopak, s tím ale nic nenaděláme. Nejde o životopis. Pouze shrnutí, co mu sudičky nadělily, co doba přinesla, co přátelé unesli a neunesli.

Ráda bych vysvětlila, proč jsem se do přípravy této publikace pustila. Můj nápad začal bez účasti Ivana. Teprve později jsem ho do svého záměru zapojila a udělala jsem dobře. Potěšila jsem ho tím. Na vysvětlenou zavzpomínám na Ivana Jirouse jako na studenta humpoleckého gymnázia. Začátkem šedesátých let se při všech státních svátcích pořádaly tzv. akademie a vznikaly „malé divadelní formy“. Každá škola, spolek či sportovní družstvo musely přispět do programu. Při jednom tako-

vém vystoupení jsem se s Ivanem seznámila. Byl překvapen tím, že jsem přednesla prózu jako báseň. Čím jsem jej poznávala blíž, tím víc jsem si uvědomovala, jak se od svých vrstevníků liší. Byl jiný. Měl obrovské znalosti, hodně četl, vynikal úžasnou pamětí, kterou denně trénoval. Toho pak využil ve vězení, kde si nemohl zaznamenávat své básně. Byl jiný v oblékání, chodil celý v černém. Jeho zvláštní chůze mi připomínala, jako by před něčím se svými myšlenkami utíkal. Lišil se, jak reagoval na zdánlivě nedůležité věci a naopak.

Nemohu také zapomenout, jak mne seznamoval s básníky, o kterých jsem vůbec neměla tušení. Jejich básně jsem si přepisovala z jeho velkých tenkých sešitů. Býval velmi ostýchavý, vydal vždy jen tolik ze svých znalostí, aby mne nevyděsil tím, co všechno zná. Jeho názory a úvahy byly jasné, velmi přímé, ale pravdivé. A já jsem si tehdy uvědomila, jak je se svými vědomostmi o mnoho let před námi. Při recitačních soutěžích s námi Ivan nacvičoval krásné básně od Roberta Desnose, Půdu v Compiègne či O květině lásky a stěhovavých koních. Psal se rok 1962. Nikdy by už tenkrát nevybral básně od autorů, kteří psali oslavné ódy na režim. Měla bych též vzpomenout jeho vlastní texty,

k nimž psal muziku spolužák Milan Adamec. Mnohým z nás se ty písničky vybaví dodnes.

Když se Ivan po maturitě nedostal na filosofickou fakultu, musel, jak tehdy bylo zvykem, jít pracovat do dělnické profese. Další rok již zůstal v Praze. Kdykoliv jsem si opisovala texty z jeho sešitů, otevíral se přede mnou obrovský prostor vyplněný krásou jazyka a já cítila silnou moc, kterou má v sobě slovo poezie. Byla jsem připravena vzít si z toho poznání tolik, kolik jsem dokázala unést.

Poezie se stala mojí láskou a stále jí je. Když si pročítám Ivanovy verše, vracím se o mnoho let zpátky. Vždy tam najdu něco z jeho mladé, bloudivé a věčně nespokojené duše. A hledání pravdy za jakoukoliv cenu.

Jarmila Neomytková

Básník, výtvarník, kritik, od roku 1969 umělecký vedoucí hudební skupiny The Plastic People of the Universe. V roce 1970 začíná užívat jméno Magor. Organizátor českého undergroundu. V letech 1963–69 vystudoval dějiny umění na FF UK, poté pracoval ve čtrnáctideníku *Výtvarná práce*, jehož vydávání bylo v počínající husákovské normalizaci zastaveno v únoru 1971. Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let se Jirous stal kritikem a („ministrem vnitra“) sdružení umělců Křižovnická škola čistého humoru bez vtipu. V té době se živil jako noční hlídač a pomocný dělník. V roce 1973 byl s E. Brikciusem, J. Daníčkem a J. Kořánem odsouzen na deset měsíců do vězení za hospodské nedorozumění s majorem StB ve výslužbě. Po propuštění uspořádal kromě řady ilegálních výstav a koncertů také I. (1974 v Postupicích) a II. (1976 v Bojanovicích) „Festival druhé kultury v ČSSR“. V únoru 1975 napsal klíčový text o kořenech a dosavadním vývoji domácí nezávislé kultury *Zpráva o třetím českém hudebním obrození*, v témže roce vydal v samizdatu svou první básnickou sbírku *Magorův ranní zpěv*. V září 1976 byl spolu s Pavlem

X. třída SVVŠ – školní rok 1959/60. V horní řadě první zleva stojí Ivan Jirous, po jeho levici Milan Adamec, uprostřed dolní řady sedí část profesorského sboru SVVŠ – čtvrtý zleva L. Pokorný, po jeho levici M. Šerá, M. Šimek, J. Bendl.

Zajíčkem, Svatoplukem Karáskem a Vratislavem Brabencem odsouzen za své kulturní aktivity (v jazyku tehdejší justice za „výtržnictví“) na osmnáct měsíců do vězení v II. nápravně-výchovné skupině. Tento tzv. proces s českým undergroundem měl přímý vliv na vznik dokumentu Charta 77, který Jirous podepsal hned po návratu z vězení v září 1977. Po 37 dnech byl znovu zatčen a po obvinění z „pobuřování“ na výstavě J. Laciny, kde pronesl improvizovanou řeč, byl pro výtržnictví odsouzen zprvu na osm, po odvolání na osmnáct měsíců v II. NVS. V dubnu 1979 se jako cscjista a iniciátor ihned zapojil

do nezávislého kulturního života. Své texty publikoval zejména v novém samizdatovém časopise *Vokno*, které bylo v tehdejších poměrech rozmnožováno v ojediněle vysokém nákladu (v této době napsal také podstatnou část prózy *Pravdivý příběh Plastic People*). Na podzim 1981 byl spolu s F. Stárkem, M. Hýbkem a M. Fričem v souvislosti s touto činností zatčen a na základě „znaleckého posudku“ V. Ržounka odsouzen na tři a půl roku v III. NVS a k následnému dvouletému dohledu. Ve valdickém vězení vznikla sbírka *Magorovy labutí písně*, jejíž opis ještě před Jirousovým propuštěním propašoval z vězení J. Gruntorád, vězněný tam za nezávislou editorskou činnost (sbírka byla v r. 1985 odměněna Cenou Toma Stopparda). V říjnu 1988 byl s J. Tichým obviněn z útoku na státní orgán a orgán společenské organizace, když spoluručil za pravost podpisů pod petici o zločinech 50. let a o smrti Pavla Wonky adresované státním orgánům. V březnu 1989 byl odsouzen k šestnácti měsícům v II. NVS. 25. 11. 1989 mu prezident republiky zbytek trestu prominul. Ivan Martin Jirous žije na Vysočině v Prostředním Vydří, kde v posledních letech organizuje rockové koncerty.

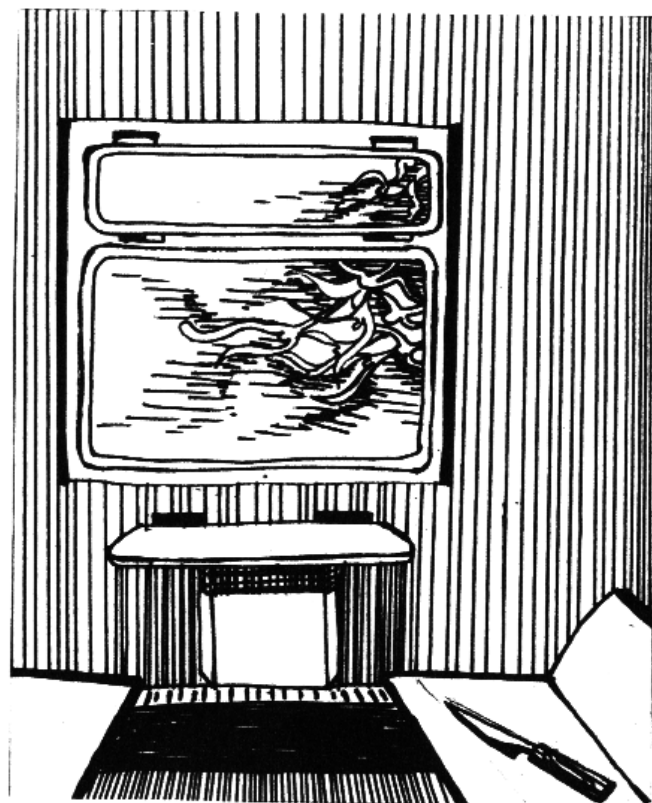
Magorova summa

Foto z povinné školní praxe Základy zemědělské výroby a práce ve skleníku v zahradnictví v Humpolci. „Ivánek“ stojí vpravo nahoře (školní rok 1960/61).

Dosud má každéj nákej osud...

Magorův ranní zpěv

PORTRÉT

Je to spolužák i člověk zcela zvláštní.
Zmítá s ním snad tisíc různých vášní.
Sváří se v něm ďas i Boží víra.
Prostý člověk v údivu jen zírá.
Někdy krutý a zlý, cynik tvrdý.
Osud ho vždy nutil býti hrdý.
Přesto má rád lilie a labutě.
Jejich sbírku prohlíží si pohnutě.

Na gymnáziu zářil jak kometa.
Už tenkrát recitoval Hikmeta.
Bořil s chutí konvence a zvyklosti,
někomu pro radost, jinému ke zlosti.

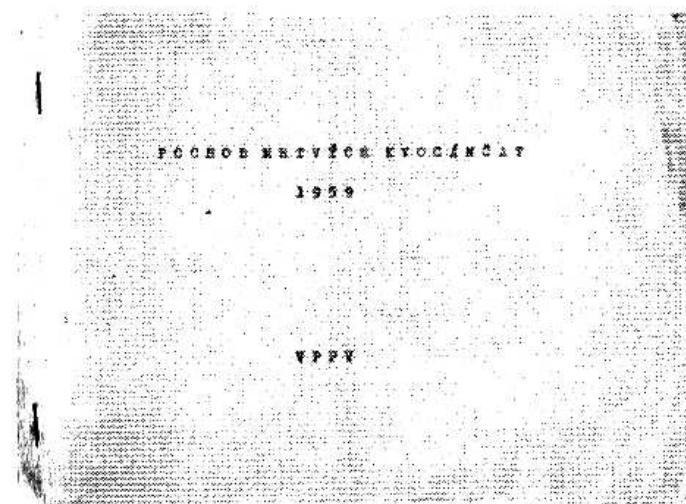
Napsal pěknou knížku pro děti,
také drsnou summu pamětí.
Je v ní cítit bolest, zlost i láska.
Ale málokteré slovo laská.

Na krásu života a krutou sílu bolu
pozvedá svou berličku alkoholu.
To dělali též básníci prokletí.
A přec se jim obdivujeme staletí.
Chci mu nyní k jeho šedesátce
něco popřát. Výstižně a krátce.

Zdraví, dobrou múzu, pochopení.
Ať ho další generace cení.

Promiň mi veršíky, Ivane,
už se to víckrát nestane.

Eva Městková-Holubová

V P P V = Výbor pro pobuřování veřejnosti

POCHOD MRTVÝCH KVOCÁNČAT

Hymna třídy (1959)

Text: Ivan Jirous

Hudba: Milan Adamec

Refrén: Jsme v tom – průšvih!

Jsme v tom – průšvih!

I.

Kvocánčata jsou nejhorší třída,
v kolektiv my nezapadli jsme,
fakt je, že zde lítá hadr, křída,
pro legraci my ale nejsme.
Navzájem se třicet mrtvol hlídá,
nikdy nikde nezasmějem se.

II.

Průšvihů je týdně asi třicet,
neumíme vůbec nic,
o přestávce umíme jen říct,
tohle však je pouze naše líc,
do celého světa chceme křičet:
Rub je horší ještě o moc víc!

Algebra – kvocient, profesor „Kvocan“, žáci kvocánčata.

III.

Napřed bereme průšvih „Voda“,
jak k nám tenkrát přišli vyslanci,
svědomí v nás ještě podnes hlodá,
tahali jsme je jak mravenci.
Co nám však v nejlepším strachu dodá,
soudruh Hohaus zkazil legraci.

IV.

Před tím jenom malilinkou chvíli
hudebníci naši pochybní
projevili převelikou píli
ve svém srdceryvném troubení.
Duli do trub pokud měli síly,
závěr byl trubky zabavení.

V.

Další průšvih jistě není k smíchu,
ba co díme, on je k brečení.
Litujeme i tohoto hříchu:
psáno bylo – CO dnes není.
Však jsme málem přerazili míchu
tomu, kdo spískal to trápení.

VI.

Naše neřest také jedna hrozná
je v době fysiky chování.
Kdo nás nezná, ten nás teprv pozná,
zoufalé výrazy zvolání.
Vždyť i každý z nás ochotně dozná,
že jsme jak hejno lýtých saní.

VII.

Nejhorší však naše provinění
je kukání smutně proslulé.
I když lehké, věřte tomu, není
vzpomínat věci tak ponuré,
v kterékoliv době noční, denní.

VIII.

Ačkoliv jsme měli nosit klády
(mimochodem: také nosili),
pozbývali nad sebou jsme vlády,
řádili jsme jako zběsilí.
Soudruh Mazák vyzved naše klady –
v žakovských jsme to pak nosili.

IX.

Vždyť to není ani k vyzpívání,
jistě z toho máte migrénu,
abyste však byli doděláni,
řeknem vám hlavní část přčinu,
že jsme totiž těsně po kukání
dělí smutně slova refrénu

X.

Aby půl tuctu průšvihů bylo –
vždyť jsme to zarovnat museli –
vzpomínat nám na to není milo,
jak jednou, nikoliv v pondělí,
nýbrž smutného dne úterního,
sító na písek jsem zmazali.

XI.

Tím by průšvihy probrané byly,
na kroužky zájmové přejdeme.
Hudebníci na nástroje kvílí,
říkají: To krásně hrajeme!
Člověk musí sebrat všechny síly,
jinak padne a už nevstane.

XII.

Těž sportovně založené máme
nebezpečné druhy šilenců.
Neb do sportu když se někdy dáme,
spousta najde se velkých borců.
Házenkářům první slovo dáme,
i když hrajou za klub kojenců.

XIII.

V čele útočníků Nous-Vous slavný
prohrává zápasy vyhrané,
obrana to na brankáře svádí,
když míč díru v síti protrhne.
Jenom Nous-Vous klidně s míčem pádí,
i když za chvíli s ním upadne.

XIV.

Těž některá malá ubožátka
hokejisté si říkat chtějí,
vezmeme to s nimi velmi zkrátka,
neboť hrát vůbec neumějí.
Jejich sláva je velice vratká,
z pěti zápasů šest prohrají.

XV.

Kromě toho ještě spousty máme
jiných zájmů kromě učení.
Na to když se někdy podíváme,
tak jen tušíme-li mučení,
za které my totiž pokládáme
písemky a jiné soužení.

XVI.

Při češtině padá na nás smutek,
deskripce je nuda veliká,
když je děják, tak by každý utek,
tělák zas nám síly polyká,
matika je nejhroznější v pátek,
němčiny se to taky týká.

XVII.

Chemie je jen na spaní dobrá,
ve fyzice zachovejte klid,
při ruštině člověk strachy modrá,
zeměpis horší nemůže být,
tomu, kdo se s biolkou zas babrá,
nezbyde už na franštinu cit.

XVIII.

Ze všeho vztah máme nejvíc vřelý
k civilce a praxi výrobní.
Dneska kreslili jsme dráhu střely,
zítra půjdeme sbírat brambory.
Alespoň však každý bude bdělý
při ostré přestřelce na poli.

XIX.

Nejhorší nás ale stihla rána,
když nám soudruh Pavel odešel.
Tato věc je však už zas vyhrána,
soudruh Bendl je náš učitel.

A MY HO MÁME VŠICHNI RÁDI!
Nejsme v tom! Nejsme!

Na srazu třídy v hotelu Rekrea. I. M. J. v rozhovoru s někdejší
ředitelem humpoleckého gymnázia Josefem Sztachem. 50. výročí
založení Humpoleckého gymnázia, 27. června 1987.

I. M. J. s vlajkou kvocánčat na srazu třídy v restauraci U Jiřího,
16. května 1992.

MOJE VZPOMÍNKY

na Ivana Jirouse sahají hluboko do minulosti, na úplný začátek šedesátých let minulého století. Tehdy jsem v roce 1960, rok po absolvování filozofické fakulty, nastoupila na humpoleckou střední všeobecně vzdělávací školu. Začala jsem mimo jiné učit český jazyk a literaturu v II. B třídě. Velmi brzy upoutal mou pozornost student v jedné z předních lavic u okna svými neobyčejně nadprůměrnými znalostmi a zájmem o českou meziválečnou literaturu, zejména o moderní básnické směry, zvláště pak poetismus. Ivan Jirous byl studentem, který nejen měl nadprůměrné znalosti, ale chtěl o nich diskutovat, ověřovat si své názory, konfrontovat je s někým. V té chvíli jsem si uvědomila, že nesmím zklamat jeho důvěru, musím být dobrým oponentem a to znamenalo studovat všechny dostupné materiály, které byly k dispozici. Na začátku šedesátých let v malém městě to nebyl úkol nijak snadný, ale dodnes doufám, že jsem čest učitele obhájila. A tak kdykoli si vzpomenu na Ivana Jirouse, vždy si uvědomím, že jsem na začátku své pedagogické kariéry dělala přípravy do ročníku Ivana Jirouse především pro něho. Nikdy jsem na tyto zážitky nezapomněla, i když mě od nich dělí

téměř půl století. Učitel totiž nepotkává často studenta, který už na střední škole je vyhraněný a jde cílevědomě za svým přesvědčením. Myslím si, že tato vlastnost zůstala Ivanu Jirousovi po celý život.

Hana Komrsová
V Humpolci 10. 6. 2004

Hana Komrsová, profesorka na SVVŠ, učila Ivana češtinu a ruštinu.

Na mezinárodním večírku (několik dní před mezinárodními) jsem tancoval s prof. Komarovou, a ona k tomu řekla: bože, když sis někdo při mezinárodním večírku Viktoru Nekrasovi, mluvil bys a sám tak, jako kukulka při diváckém repertoáru? Odpověděl jsem: přece si kníže Nekrasovi nebudu karatovat karatelně. Při mezinárodním jsem dostal Nekrasa. A pak, když dostal na ruce (jsem a nikdo jsem nespí), vrazil jsem všechny na jeden kach. Prof. Komarová přišla (mezinárodní byl večer) a kach, v ní byla čísla a včelky. Řekla jsem: Bůžek 26. Ta první ohlédla (čísla se započítají, i moje domnívám se, že) byla gorkij, dříve lemnatov. Prof. Komarová dala kach v krabici a vyfukla mi gorkij. Tehdy jsem měl zkrátka legendu o Bůžku - ruský - a přehrál jsem o něm. (Himochodem, Bůžek dala gorkij si v mém domě). Tehdy jsem udělal.

V letech 1954–60 jsem učil na tehdejší jedenáctiletce v Podhradí. Vzpomínám, že při jedné pedagogické poradě přišla starší paní učitelka dějepisu s návrhem, aby Ivanu Jirousovi byla udělena třídní důtka. Čím se provinil? Když probírali antickou mytologii, zeptal se Ivan s úsměvem, zda k ní patří také čínský bůžek srandy. To paní učitelku zřejmě urazilo, a proto se odhodlala k Ivanovu potrestání. Její návrh vyvolal v celém sboru náramné veselí. Důtka mu samozřejmě udělena nebyla. Učil jsem Ivana ruštině asi dva roky, než jsem byl přeložen na zdravotku. Ivan byl bystrý, chytrý chlapec se smyslem pro studentskou recesi. Spolu s Milanem Adamcem a snad i s dalšími složili písničku Kvocánčata na počest třídního učitele Miroslava Pavla, který mezi studenty měl přezdívku Kvociant. Ivanova třída občas pořádala ve škole estrádu, na nichž se uplatnil výraznou měrou také Ivan. Na moje přání zdramatizovali Čechovovu povídku *Chameleon*, v níž se opravdu vyřádili a sklídili zasloužený potlesk. Jakou roli Ivan v této dramatizaci hrál, už se nepamatuji. Ivan byl považován za jakéhosi „enfant terrible“ třídy, ale jeho recese nikoho neurážely. Často

jsem Mirku Pavlovi záviděl, že mu byla přidělena třída s tak vtipnými studenty, jako byl Ivan. Učil jsem také Ivanovu sestru Zorku, pozdější výtvarnou umělkyni, dobře jsem znal Ivanovu maminku a občas se setkával i s jeho tatínkem.

Pavel Zedník
V Havlíčkově Brodě 15. 6. 2004

KREJČOVSKÁ PANNA

Text: Ivan Jirous

Hudba: Milan Adamec

Krejčovská panna (1969)
temně, máma Krejčovská panna
dělá ji dítě rukou z železných prvků
mf: SINGER O SINGER
zpíval sbor panna
mami jme děly
a pak ~~železných~~
odjedem odhru rukou z železných prvků
Celý den celý slzy stávk:
slzy and panna rukou z železných prvků
mf: SINGER O SINGER ...
Pak šli alci s pannou k mami
K mami nosí rukou z železných prvků
mf: SINGER O SINGER ...
(chytí myslím poslední slze, na místě
být krásně vyjádřit)

NEPAMATUJI SE,

kdy jsem se s Ivanem setkal poprvé, ale vím jistě, že jsme oba ještě jako kluci docházeli do humpolecké hudební školy, kde jsme se pokoušeli naučit hrát na klavír. Náš kontakt tehdy byl jen letmý, scházeli jsme se při hodinách hudební nauky jednou týdně, a mám dojem, že ještě s častými výpadky. Jinak jsme bydleli každý na opačném konci města, nechodili jsme do stejné základní školy a každý z nás patřil do jiné party. Sešli jsme se za několik let až na gymnáziu, tehdy SVVŠ - Střední všeobecně vzdělávací škole. Tam jsme byli ve stejném ročníku a stejné třídě. Naše třída byla, dá se říci, superaktivní ve vymýšlení nejrůznějších mimoškolních akcí, a já si opravdu nemohu vzpomenout na žádnou z nich, ke které by Ivan bud' nedal popud a nedodal nápady, nebo v ní aspoň podstatnou měrou nefiguroval. Tak kupříkladu vydávání třídního časopisu, nápad samozřejmě Jirousův včetně názvu „Kvocánčata“; náš první třídní profesor Miroslav Pavel měl přezdívku „Kvóca“. Dodnes vzpomínám na údiv profesora Pavla, když ho Ivan přišel požádat o povolení k používání tohoto názvu. Ten nám zůstal i poté, co jsme časopis přestali vydávat. Byla vyrobena třídní zástava s nápisem Kvocánčata, Ivan vytvořil text ke Kvocánčí hymně a mne pověřil, abych k němu složil hudbu. Vznikl docela obstojný funebmarš, který se zpíval na třídním mecheche za doprovodu rytmického partu prováděného vařečkami na kýbl. Ivan ve vymýšlení blbin projevoval pozoruhodnou pohotovost. Při jakémsi cvičení civilní obrany přišel do třídy ředitel informovat nás, že vyhledává situaci PRSAP - Plán Rozvinutí Sil A Prostředků. Dříve než stihnul objasnit nám praktický dopad tohoto sdělení, Ivan nechal kolovat přísně utajený leták, v němž vyhlásil situaci HOVADO. Hromadné Ohrožení Velkých A Důležitých Objektů. Mě s Ivanem spojovala do značné míry společná práce na jeho písničkách. Zhudebňoval jsem texty, které mi dodal, a neprotestoval jsem, i když mi tento způsob práce vůbec nevyhovoval. Nenechával mi volné ruce při vymýšlení melodií. Texty, které jsem dostával, mě však přesvědčily o tom, že je to Ivan, který musí mít volné ruce. Podivnou náhodou přijeli do Humpolce nějakí lidé z Československého rozhlasu a dvě písničky nám nahráli. Zanedlouho je i odvysílali. První z těch dvou se o pár měsíců později objevila znovu v jakémsi pořadu o vzniku blues. Pokračovali jsme v této práci až do konce naší do-cházky na gymnáziu. Ivan mi dal zhudebnit celkem šest svých textů a ještě jeden z jihočeské lidové tvorby. Ukončením gymnázia naše styky zdaleka neustaly. Ivan studoval na filosofické fakultě a já na konzervatoři. Naše školy spolu sousedily, za rohem restaurace U Parlamentu - nebylo co řešit. Z Prahy jsme dělali občasně výlety

za malířem Jiřím Lacinou, který žil v Pardubicích. Ten měl později výstavu svých obrazů v Praze a požádal Ivana, aby mu sestavil program pro vernisáž. Ivan se rozhodl použít všechny svoje písňe, mezi nimi měly být recitovány básně Věry Linhartové a do další části programu byla plánována reprodukce hudby Milana Kymličky. Celé mi to připadalo skvěle sestavené a byl jsem značně zklamán, když z nějakých malicherných osobních důvodů byly básně staženy z programu. Milan Kymlička také nedodal nahrávky své hudby, takže se nakonec prováděly jenom písňe. Po studiích jsem zmizel v Karlových Varech a můj kontakt s Ivanem ubral na intenzitě. Ale i tak mě Ivan několikrát pozval do Prahy a zasvěcoval mě do svých dalších plánů. To byl rok 1969/70. Ještě jednou jsme se setkali v Humpolci, v tehdejší ZK Zálesí zkoušela formující se kapela The Plastic People of the Universe a Ivan mě pozval na zkoušku. Potom jsem ho řadu let neviděl. Když jsem v roce 1977 četl zprávu o pozatýkání Plastiků, nenašel jsem tam Ivanovo jméno. Pouze přezdívku Magor. Bylo mi ale jasné, že pokud se někomu v našich končinách přezdívá Magor, může to být jedině Jirous. Časem se ke mně donášely zprávy o tom, že je Magor ještě v kriminále anebo už zase v kriminále, a já jsem měl strach. Uměl jsem si představit, jak strašně musí bolševiky štvát člověk Magorova typu. Uměl jsem si představit i nenávist, která přivede zrůdný mozek k rozhodnutí zabít. Neuměl jsem si představit, že by Magor Jirous kvůli tornu ubral plyn. Pak jsem jednou zapnul televizi a viděl Magora, jak stojí na pódiu pražské Lucerny a recituje prózu Alexandra Grina. Prózu, kterou mi kdysi ještě na gymnáziu napsal na list papíru a dal mi ji jako dárek. Tak jsem začal věřit, že už je to snad zas dobrý. Potkávám lidi, kteří Ivana zbožňují. Potkávám také ty, kteří v něm vidí opilce předvádějícího výtržnost. Obě skupiny chápu. Já, pokud si před sebou představím Magora Jirouse, vidím člověka, který dosáhl jistého bodu. Ještě v době naší gymnazijní docházky několikrát citoval Kafkův výrok:

„Jistým bodem počínaje, není už návratu. Tohoto bodu je třeba dosáhnouti.“

Milan Adamec
V Praze 6.8. 2004

Milan Adamec, spolužák ze SVVŠ

čovali jsme v této práci až do konce naší docházky na gymnáziu. Ivan mi dal zhudebnit celkem šest svých textů a ještě jeden z jihočeské lidové tvorby. Ukončením gymnázia naše styky zdaleka neustaly. Ivan studoval na filosofické fakultě a já na konzervatoři. Naše školy spolu sousedily, za rohem restaurace U Parlamentu - nebylo co řešit. Z Prahy jsme dělali občasné výlety za malířem Jiřím Lacinou, který' žil v Pardubicích. Ten měl později výstavu svých obrazů v Praze a požádal Ivana, aby mu sestavil program pro vernisáž. Ivan se rozhodl použít všechny svoje písně, mezi nimi měly být recitovány básně Věry Linhartové a do další části programu byla plánována reprodukce hudby Milana Kymličky. Celé mi to připadalo skvěle sestavené a byl jsem značně zklamán, když z nějakých malicherných osobních důvodů byly básně staženy z programu. Milan Kymlička také nedodal nahrávky své hudby, takže se nakonec prováděly jenom písně. Po studiích jsem zmizel v Karlových Varech a můj kontakt s Ivanem ubral na intenzitě. Ale i tak mě Ivan několikrát pozval do Prahy a zasvěcoval mě do svých dalších plánů. To byl rok 1969/70. Ještě jednou jsme se setkali v Humpolci, v tehdejší ZK Zálesí zkoušela formující se kapela The

Plastic People of the Universe a Ivan mě pozval na zkoušku. Potom jsem ho řadu let neviděl. Když jsem v roce 1977 četl zprávu o pozatýkání Plastiků, nenašel jsem tam Ivanovo jméno. Pouze přezdívku Magor. Bylo mi ale jasné, že pokud se někomu v našich končinách přezdívá Magor, může to být jedině Jirous. Časem se ke mně donášely zprávy o tom, že je Magor ještě v kriminále anebo už zase v kriminále, a já jsem měl strach. Uměl jsem si představit, jak strašně musí bolševiky štvát člověk Magorova typu. Uměl jsem si představit i nenávist, která přivede zrůdný mozek k rozhodnutí zabít. Neuměl jsem si představit, že by Magor Jirous kvůli tomu ubral plyn. Pak jsem jednou zapnul televizi a viděl Magora, jak stojí na pódiu pražské Lucerny a recituje prózu Alexandra Grina. Prózu, kterou mi kdysi - ještě na gymnáziu - napsal na list papíru a dal mi ji jako dárek. Tak jsem začal věřit, že už je to snad zas dobr . Potkávám lidi, kteří Ivana zbožňují. Potkávám také ty, kteří v něm vidí opilce předvádějícího výtržnosti. Obě skupiny chápu. Já, pokud si před sebou představím Magora Jirouse, vidím člověka, který dosáhl jistého bodu. Ještě v době naší gymnaziální docházky několikrát citoval Kafkův výrok:

MAGOR DĚTEM

Hokyně v kině

Zdá se to divně značně
hokyně v kině na klíně dýně
lidé se dívají lačně
na to že v kině je velká dýně
koukali na ni pořád víc
film už je nezaříma' víc
film můžou vidět každý den
však tenhle je jako sen
hokyně v kině na klíně dýně
lidem se vůbec nechce z kina ven

Píseň o paní a pánu

Tu je pán! tu je pán! tu je taky pán a dědek
paní je pán pán a dědek pán a pán a dědek.

Č mluví pán jde za mnou do mluví
že ať se přes křivky lež
koleno pěstí je blát
a es ujde z lesa dolů
a cívka bude státní
se mnou každý kříd.

jaká pak je pak je pán
a a mi lesť moje milá
milo mluví
a mluví se sejde s radou
krajně o mi křivky s pánem
a pán mluví.

Kroutící mluví

Stěly edí kroužky rouny oba pán
stěly edí kroužky okna slepý sešala trůna.
Stěly edí rouny mluví
z kroužky mluví kroužky
a sa čas kroužky byly zabídky z okna slepý.
A trůna stěla mluví se mluví
lepalo je dole kroužky se stělo
mluví se kroužky stělo stělo mluví
Kroužky se stělo mluví pán a stělo se stělo pán
mluví okna a kroužky okna mluví mluví
kroužky mluví mluví a jenom je pán stělo
a mluví mluví mluví a mluví se stělo mluví.

Tyto texty byly připraveny k vystoupení dramatického kroužku pod vedením Vladimíra Konečného na přelomu let 1961/62, k němuž nikdy nedošlo.

ŠEDESÁTÁ LÉTA MINULÉHO STOLETÍ

Doba Beatles, štíhlých dívčích pasů, obepnutých širokými pásky, chlapeckých vlasů na ramena, a hlavně doba mládí. Vyrůstala jsem na Vysočině, chodila do školy v Humpolci, kam se v pozdějších letech odstěhovali Hliník. Město žilo sportem, ochotnickým divadlem a jistě i dalšími aktivitami, které jsem ovšem všechny nemohla vnímat, protože jsem dojížděla z nedaleké vesnice. Ráda jsem četla a jistě nebylo v městské knihovně mnoho knih, do kterých bych alespoň nenakoukla.

Ve zdravotní škole, kde jsem studovala, byl za dob češtináře Pavla Zedníka recitační kroužek, ve kterém bylo i několik děvčat z našeho ročníku. Ale protože jsme vyrušovaly smíchem, vyloučil nás pan profesor z kroužku, a my, protože jsme byly ostřílené recitátorky již ze základní školy, jsme pro tehdejší soutěž tvořivosti mládeže vytvořily vzdorokroužek ze spolužaček ve třídě a nacvičily jsme úchvatnou báseň „V popel se obrátíš“ Davida Šnajdra. Tenkrát jsme v krajském kole porazily kroužek našeho pana profesora a byly jsme na to náramně pyšné. Nevím už, jak se to tenkrát přihodilo, pravděpodobně moje spolužačka Jarmila mě vzala s sebou na

setkání na tehdejší dvanáctiletku, kde studoval, filosofoval a rebeloval Ivan Jirous. Již tenkrát se vymykal z houfu vrstevníků. Oblečen chodil převážně v černých super úzkých kalhotách, černém tuláku a s černými brýlemi. Byl to vážný mladý muž, a to odlišné z něho přímo sálalo. Bylo to lehoučké pohrdání námi smrtelníky. Dnes vím, že jeho filosofický pohled na svět byl už tehdy vyhraněný, zatímco my jsme nevěděli, jestli jsme už dospělí, nebo stále ještě děti, on vnímal svět ostře a jasně a za touto maskou skrýval svoji citlivou duši.

Pod jeho vedením se scházelo pár kluků z gymplu a nás pár děvčat ze zdravky v učebně gymnázia. Vybrala nacvičil s námi pásmo milostné poezie, se kterým jsme vystupovali při různých příležitostech, dokonce i v Pelhřimově.

Jak to v životě bývá, trvání takové party nebývá dlouhé, přišla maturita, u nás děvčat umístěnky do zdravotnictví v různých koutech naší vlasti, u našich partnerův recitaci odchod na další školy.

Já jsem se ocitla v našem hlavním městě a práce mě zcela pohltila. S Ivanem jsem se mohla setkat ještě jednou na památném „Ptačím večeru“ v pražském Music F Clubu, kam jsem chodila se svým nynějším manželem, který si ve zmíněném

klubu přiv^y dělával při studiu. Sloužila jsem, a tak tento večer proběhl bez mé přítomnosti. Ale o účinkování Plastiků a o tehdejších večerech si ještě dnes účastníci vyprávějí.

Ivan mi proletěl životem jako střela, zanechal v něm lásku k Robinsonu Jeffersovi, Robertu Desnosovi i Elizabeth Browningové. Jistě měl mnoho těžkých období ve svém životě a pravděpodobně ovlivnil svými názory dost vrstevníků. Jámu děkuji za to, že mě seznámil s

Květinou

lásky a stěhovavými koňmi a přeji všem mladým lidem v této uchvátané době setkání s podobnou mimořádnou osobností.

Zdena Bóhmová-Talichová

Praha II. 8. 2004

Zdena Bohmová-Talichová, studentka SZŠ v Humpolci, členka recitačního sboru vedeného Ivanem Jirousem.

~~ Konečný
~ n ~ w ~ 2 6

v Ustru 17. července 2004

Číslo 11
"On 011940 80 80 + Fax z Cech". 0041 1 940 80 80

Milý Ivane

Píšu Ti a věřím, že si vzpomeneš.

Pamatuješ se, jak jste k nám chodívali - Budinka, Kadlec, Honza FI:16.JaroslavJelená - bože, jak se jmenovaly ty HOLKY?Kd jsou ty časy!

Já žiju již tolik let ve Švýcarsku. Nedávám na dnešní politiku, jako dříve. Ty asi taky.

A protože odebíráš Lidovky s Magazínem, tak jsem si v pátku přečetl rozhovor s Petrem Cibulkou, který tam o Tobě mluví. To byl impuls k tomuhle dopisu.

Co tomu říkáš, myslíš, že by stálo za to, abychom navázali styk a něco spolu podnikli?

Domnívám se, že by to mohlo klapnout.Chybí mi někdo, jako jsi Ty. Postrádám činnost, ne peníze.

Co Ti mám více psát. Bua si na mne vzpomeneš a odpovíš, či "nevzpomeneš". Jsem zvědavý, jak se rozhodneš.

Měj se dobře. Budu rád, když se ozveš.

Ahoj

Vladimír

Vladimír Konečný vedl v letech 1961-62 dramatický kroužek, ve kterém jsme krom zmíněných kluků účinkovaly i my holky - já, Milena Kubánková-Pípalová a Hana Brhlíková. Trávili jsme

u Konečných mnoho krásných večerů s červeným vínem, vážnou hudbou a debatami o poezii a próze. Kde jsou ty časy? Určitě je mám kdesi

v duši. Byli jsme mladí a takto příjemně,

nou formou jsme se vzdělávali. Vzpomínám na to, Vladimíre, a ráda.

Jarmila Neomytková
V Humpolci 3. 8. 2004

P. S.:

Zapomněl jsi zmínit Milana Adamce, který ti zhudebnil tvůj text pro TV soutěž. Až se uvidíme - jistě bude nač vzpomínat.

Humpolec, kostel Sv. Mikuláše z 13. století, původně gotický, v 17. století přestavěn G. Santinim na barokně-gotický.

Hlavní dveře vyrobil a řezbami vyzdobil humpolecký truhlář, dědeček I. M. J. Josef Hodač.

(Kresba Josef Sztacho, v letech 1951-83 ředitel gymnázia v Humpolci.)

když jsem počátkem šedesátých let poslouchal pořad tehdejšího Československého rozhlasu. Pořad běžel v odpoledních hodinách a byl určen mládeži. Reportér tohoto pořadu zavítal také do Humpolce a tázal se na možnosti vyžití mládeže ve městě. Prostor dostal také Ivan a tvrdě zkritizoval situaci. Prohlásil do éteru, že v Humpolci je hrozná nuda a navíc je náměstí do čtverce, takže se nedá chodit ani dokola. Když jsem se na podzim roku 1969 vrátil do Humpolce, měl jsem možnost poznat ho osobně. Naše setkání proběhlo v hotelu Rekrea. Ivan přijel s manažerem Pavlem Kratochvílem projednávat možnost vystoupení skupiny The Plastic People of the Universe v Humpolci. Za tehdejší Fan Club Strangers jsem se tohoto jednání účastnil společně s Jardou Klapkou. Vše probíhalo úspěšně, a tak se každé ujednání vydatně zapíjelo. Když jsme pak vyšli před hotel, k našemu velkému překvapení vyběhl Ivan směrem ke kostelu a začal zvracet. Přitom roztáhl ruce a předstíral letící stíhačku. Strídavě se natáčel na obě strany a kropil dlažbu svými zvratky, a to vždy na tu stranu, na kterou zatáčel. Velmi působivé. Plastici na nás udělali velký dojem. Objevem pro nás byla jejich sklad-

ba Vesmírná symfonie, a pak hlavně převzaté písně od skupiny The Velvet Underground. Když následně přivedl Ivan Plastiky do Humpolce, byl propagátorem Velveti a Plastic Factory Andyho Warhola. Ivan jako ideový vůdce kapely měl velké plány. Bohužel, normalizace zasáhla i Humpolec. Další léto uzavřela kriminálka z Havlíčkova Brodu čaje ve Skále, a to hned po první prázdninové produkci. Éra, kdy Humpolec byl díky Ivanovi střediskem undergroundu v Čechách, se pomalu uzavírala. Naše spolupráce trvala asi dva roky, a já mohu říci, že Ivan byl velmi inteligentní a slušný člověk. Na všechno znal odpověď, i když často dokázal svým výrokem šokovat. A co hlavně, nepil více ani méně než všichni ostatní mladí lidé, kteří jsme si oblíbili hudbu Plastiků a kapel, z kterých v rané éře čerpali. Na toto období velmi rád vzpomínám a vím, že nejsem sám.

Jiří Hájek
Humpolec 712004

Jiří Hájek, vedoucí Fan Club Strangers v Humpolci.

se od druhých nijak zvlášť nelišily, mám dojem, že na ně kluci ani nezkoušeli, Velvety, Fugs i vlastní věci si mohli dovolit sjíždět naostro, natolik je měli zažité ještě z Horoměřic. Na jedno vystoupení jsme natrhali na pódium spoustu větví. Na jiné jsme na balkón naproti pódiu zavěsili veliký transparent s nápisem Give Peace a Chance. Poslední skladba večera byla Lennonova stejnojmenná píseň z období jeho Plastic Ono Bandu. Kromě kapely jsme ji zpívali my, co jsme se kolem ní motali, já s Věrou, Ságla, Hendrix, ten snad hrál dokonce na trubku. Trvalo to asi dvacet minut, dav pod pódiem přicházel postupně na to, že nic jiného už neuslyší. Postupně se zmenšoval, pak řádnul a nakonec tam zůstal stát jediný Honza Zítko, řečený Jack, můj kamarád z dětství, později za své pražské éry bydlel u Mejly a Mirky ve Veletržní.

Magorův zápisník

V Suché u Nejdku, tam se hrál společný koncert s kapelou Milana Knížáka. Síly, které jsme vypotili, jsme vždy museli dopinit a nejlíp hned. Po nějaké době se kolem kapely začala stahovat smyčka. Vypověděli nás z PKS. A tak jsme začali hrát spíš načerno a nastaly nám tvrdé časy. Základ kapely pocházel z Břevnova, kde se podle potřeby rozrůstal a naopak. V kapele jsem nehrál, dělal jsem technika a co bylo třeba. Hledalo se zázemí v soukromí (svatby...). Zkoušelo se ve sklepě v Holešovicích, nebo u Mirky v bytě čtyřikrát čtyři metry. Občas se chodilo ke Zlatému soudku, kde pobýval Eugen Brikcius, Jan Steklík - výtvarníka další zakázání umělci z černé listiny. Pak jsem se oženil a vrátil jsem se do Humpolce. Od té doby jsem se s klukama vídal jen občas. Za tu dobu jsem prožil pocit naprosté svobody. Dělal jsem to, co jsem dělat chtěl a ne, co jsem musel. Doba tomu ale nepřála. Byl to krátký čas mého naprosto svobodného myšlení. No a pak šel život zase

Jan Zítko, zvaný Džek
V Humpolci ig. 6. 2004

Jan Zítko, kamarád z dětství, později bednář kapely
The Plastic People of the Universe.

Až na osice budeš viset jako Jidáš,
 až jako náš Pán na smrt se vydáš, až
 jako štěp, roub na jabloni Boží, jako
 Štěpán, první ukamenován, jako
 prst, kterým ukazuješ,
 nehet na palci, lesk světla,
 koule, překlolíš ji -
 a vločky padají zpátky zvolna a zvolna
 a zvolna zvolna dolů,
 tvrdnou trny na trnkách,
 přechází je mráz

Až na osice viset budeš jako Jidáš,
 budu já jan?
 bude Magdalena Tě oplakávat?
 Zesínají lesy,
 vyschnou koryta řek, zvednou se stěhovaví ptáci
 dřív?

bíle rozkvétají trnky
 v lesích se usmívají lvi

A do ní padají vločky zpátky,
 chechtá se smrt,
 kosa se rozmachuje po trávě, která mizí,
 hrad se vynořuje z vichřice bouře sněhu,

úhoř se svléká jako had v
 chameleóna
 potutelně se mění

Polož mi ruku na srdce
 poslouchej, jak buší
 To v hlavě mi tikají hodinky

Naposledy se v Humpolci stěhovali švábi,
 pivovar dýmal,
 vonělo mláto, má milá,
 pavůzy sena stlačovaly

křičel jsem ze sna

Magorovo borágo

„ROCK'N'ROLL ZMĚNIL MŮJ ŽIVOT“

zachrčel hlasem zděděným po Zdeňku Štěpánkovi, když v květnu devadesátého roku uváděl

v pražském ULúVu koncert Půlnoci a jejich hosta Lou Reeda a znělo to přesvědčivěji než Písmo svaté. Přestože Reedovo improvizované vystoupení bylo skvělé, přiznávám, že dnes se mi častěji vybavuje Martinův emotivní úvod. Blbé a trapné kliše „Rock'n'roll změnil můj život“ z jeho úst působilo jako chraptivá obžaloba nás všech, kteří jsme si léta na to hráli; zatímco jsme úzkostně a potichu magořili v krytu svých škol,

rodin nebo hospod, normální člověk Jirous výřvav a

kte-
re jsme se báli zašeptal. Odseděl si tak přes osm let v kriminále, včetně toho nejtěžšího valdického - hlavně proto, že se snažil chovat normálně. Morálně. Žádné excesy nemohou snížit velikost a patos toho gesta, toho postoje, a kdo si dnes všímá hlavně Magorových slipů nebo jeho alkoholismu, je nic nechápající pitomec a náfu-
ka... Dodnes obdivuji Ivana Jirouse a přál bych si jednou v jeho kůži klepal na nebeskou bránu. Už si přesně nevybavím, kdy a kde jsme se setkali poprvé; když nás Ivo Pospíšil představoval na průserovém koncertu NICO na Opatově v roce 1985, oba jsme svorně potvrdili, že se přece zná-

me. Divím se, že si nedokážu vzpomenout. Magor byl pro moji generaci, která v šedí sedmdesát ch let hledala nějaké záchytné body a souznění v nekomunistické a nesvazácké pospolitosti, skoro Ježíšem Kristem, jehož nejrůznější ukřižování jsme sice nemínili následovat, ale v některých z nás tím dokázal křísit hrdost a alespoň malou chuť páchat malé (a většinou soukromé) vzdorné činy. Ale i tak... Jen si vzpomeňte a nemůžete-li už, nechte si to, prosím, aspoň vyprávět. Následující interview se odehrála na konci léta v poetickém prostředí Prostředního Vydří, které je paradoxně posledním z trojího Vydří - alespoň od Dačic, z té strany, odkud jsem přijel. Martin tu má dům, stavení, v jehož stodole se pár týdnů předtím odehrál rockový festival jedinečnou atmosférou i pojetím, volně navazujícím na ducha někdejších undergroundových slavností. Uvnitř asketicky zařízené místnosti i později venku u ohniště jsem padal na hubu udivený jirousovou sloní pamětí, v níž lovil s neuvěřitelnou jistotou a vzácným smyslem pro detaily.

Vojtěch Lindaur
(Rock & Pop, leden 1997)

Moje žena leží v květovaných peřinách a
já můžu být kdykoliv s ní.
Moje žena leží v květovaných peřinách a
já můžu být kdykoliv s ní.

Socialistické Československo,
ty zrůdo,
kde leží žena Míry Poláška,
který hnije na Mírově,
kde leží žena Pavlíka Pihíka,
který hnije na Mírově,
kde leží ženy kluků z Ostrova?
Kde leží ženy kluků ze Sedla a Stráže
pod Ralskem?

Moje žena z květovaných peřin
za chvíli vstává vařit mi čaj.

Magorovo borágo

ČAS UNÁŠÍ KRÁSU ČAS ODHALUJE PRAVDU (ÚRYVEK)

Důvodem proč jsem se rozhodl napsat právě o Valči, když jsou v severních a západních Čechách prakticky zničeny desítky památek, byl šok, který jsem zažil při své druhé návštěvě Valče o půl roku později. V zámeckém parku mne ještě více než řada barokních soch (ostatně již tehdy většinou uložených v depozitáři) zaujal mohutný theatron, do jehož zdíva byly vezděny fragmenty klasicistních soch. Poprvé jsme se s fotografem Ságlem alespoň domnívali, že je současná podoba těchto fragmentů výsledkem přirozeného chátrání poměrně tenké slupky reliéfů nechráněných před povětrnostními vlivy. Celek působil dojmem jakési uměle vytvořené zříceniny, vcelku slušně zabezpečené před další devastací. O to větší byl náš úžas, když jsme o půl roku později našli na tomtéž místě několik reliéfů téměř úplně zničených - rozbitých napadrt' kamením, házeným na ně zřejmě účastníky taneční zábavy, která se přímo na pódiu před theatronem odehrával několik dní předtím. Uvědomil jsem si, jak je v podstatě zrudné určit jako prostředí pro taneční zábavy a podobné akce právě místo, kde je při současném hlubo-

kém úpadku citu pro krásné věci v tomto národě naprosto zákonité, že dojde k devastaci.

Magorův zápisník

BŮH PROVÁZEL IVANA MARTINA JIROUSE

— Petr Placák —

Do Vydří
tamní
zas na pout' rybní
a Petr udopí
do rukou korouhce

Je v říši ještě kůr?
Všichni mad' český les
konečně se spálou?
Soufaj a štádej křev
meirni' loalku!

Magr — Ruzyně 4. srpna 1989

Na protější straně: Petr Placák (na horní fotografii první zleva)
a korouhevnik Luděk Marks vedou poutníky do Prostředního Vydří.

KDYŽ NEJDE O ŽIVOT, JDE O HOVNO

(S Ivanem Martinem Jirousem hovoří Viktor Karlík a Jan Placák)

V. K.: *Zmínil jsi noční rozhovory, diskuse o umění – o čem jste se v té době hlavně bavili nebo přeli?*

V té době, už v jednašedesátém, jsem se sblížil s Dušanem Kadlecem, to je malíř, kterej dneska žije v Kanadě, a s Honzou Šáglem, pozdějším mužem mé sestry, to je fotograf. Fotili jsme, já jsem psal básně, a měli jsme takovou surrealistickou skupinu. Taky jsem jezdil k Jirkovi Padrtovi, kterej měl slušnou knihovnu. Tenkrát jsme objevovali moderní umění, protože po tom přelivu padesátých let tady nebylo nic, respektive nic volně k dosažení. Já jsem vyráběl samizdat, kterej se jmenoval Opsáno na Brancourově a datum. Brancourov, to je takový místo, dneska už je tam jenom planina, protože to všechno za komunistů spadlo, ale jako kluci jsme to tam prolejšali a tomu místu jsme přikládali magické významy. Bylo tam asi nějaký pohanský obětiště, protože ještě v bulle papeže tuším Honoria III. je to připomínáno jako Bransoudov mysterní. To je nějaká bulla proti zbytkům pohanství v Evropě. Opsal jsem

prakticky celý Kafkovo dílo, takový rozptýlený překlady – kromě *Procesu*, který vyšel v roce 1958. A když jsem ve finále přepisoval celý *Zámek*, tak mi vzkázali z Prahy, že už to má vyjít, takže je to zbytečný. A já jsem říkal: „Ne, já to přepíšu.“

Magorův zápisník

Bransoudov je poplužní dvůr za Humpolcem směrem na Havlíčkův Brod. Ivan tam často chodil pěšky, nikdy neříkal, co tam má na práci. To místo měl hodně rád. J. N.

Tak stromy už se svlíkají
jako ty, Františko, před spaním,
a stromy už jsou nahatý
jako ty, Františko, jako ty,
když se převlíkáš ke spaní.
A taky voda ve studni
víc studí, voda ve studni,
do mlhy zvoní klekání,
klekání v mlze měkce zní,
večer je dřív, jsou kratší dny,
na bramboříštích už shořel pýr,
snáší se tma zas navečír. A při
zemi se plazí dým, blíží se zima,
mnoho zim ještě tě čeká,
Františko. Ráno je ojíněné sklo
a jinovatka na střechách,
ach, na střechách a v korunách
stromů je stříbro, po vločkách na
dvůr se bude snášet sníh bílý jak
bílá těla cích,
a jako cíchy bílý dým
po střechách leze za komín.
Čeká tě zima, mnoho zim,
sníh bude ležet v závějích
jako vina na ovečkách,
po vločkách padat, po vločkách

na dvůr se bude sypat sníh.
Zabečí ovečky ve chlévě,
tichounce zabečí ovečky,
po dvoře poběží holčičky
v závějích měkkých obě dvě.
A nakonec se v polotmě
rozsvítí zlaté hvězdičky,
zlaté hvězdičky v betlémě.

Magor dětem

JAK MI TÁTA KOUPILO MĚSÍC

Bylo mi řečeno, že mám napsat něco, jak jsme já a moje sestra Marta reagovaly na tátovy básně a pohádky, co je pro nás psal ve vězení a v dopisech je posílal. Nemám žádnou konkrétní paměť, tak to pojmu jinak. Na dobu, kdy nám máma večer před spaním četla tátovy básně a pohádky, si nepamatuju. Nepamatuju si konkrétně, ale vím, že ta doba, kdy jsme v osamění žily jen my tři (máma, moje o rok mladší sestra a já) na „Ládově dvoře“, je nejdůležitější podklad mé psychiky a všechna moje budoucí fantazie a příběhy, které vymýšlím, mají kořeny tam. U nás doma byl vždy jakýsi nedostatek tátových knih, sbírka Magor dětem teď také někde zmizela, tak se musím spolehnout na svoji chabou

i

paměť. Prý jsme měly nejraději „Strašidlo kuchyňský“. Já mám velmi ráda Šmudlu a Tulum. Některé texty nám máma i zhudebňovala, potom jsme ty nejoblíbenější znaly už z paměti. Musel to pro mě jistě být tajemný svátek, když přišel od táty dopis a v něm bylo i něco pro nás. Otec byl pro mě nejspíš vždy mystériem. Vůbec nechápu, co to znamená mít otce, ale úplně přesně mi to vyhovuje tak, jak to je, a nikdy bych nechtěla, aby to bylo jinak. Jednou jsem pry

řekla, že až se táta vrátí z vězení, koupí mi měsíc. Bude na tom něco pravdy, že já a táta jsme ta temnější polovina rodiny, Marta a máma ta světlejší. Je pravda, že „nedostatek“ otce v rodině se projeví na psychickém vývoji dětí. Na mně se projevoval tak, že jsem do sedmnácti let nechápala některé stránky své povahy a vpravdě jsem vůbec nevěděla, kdo jsem. Mé první skutečné setkání s tátou bylo až v sedmnácti letech, kdy jsem poprvé delší čas zůstala v Prostředním Vydří. Po návratu jsem se pustila do čtení jeho básní z knih *Magorova summa* a *Magor dětem*. Byla to velká katarze. Četla jsem básně, které nám psal z vězení, a všude mi tekly slzy. Našla jsem velký kus duše, o kterém jsem dřív nevěděla, co znamená, a proto jsem myslela, že je to něco špatného, co je potřeba předělávat a skrývat. A potom jeho básně z jiných sbírek, hodně jich umím z paměti. Např. „cihelnu“, „miláckové moji ptáci“, „tolikrát jsem psal o olších“. Konečně jsem chápala, co znamenají mé záchvaty vzteku, nezvladatelná agrese, touha někoho zabít a za vteřinu zavalit přátelstvím a poskytnout mu naprosto veškeré dobrodiní. Celou třetinu duše, černou a silnou, jsem objevila, a z té agrese, divé tmy, jámy, ve které vše bezbřehý divoký, vtipný a hluboce smutný chaos, jsem měla silnou vnitřní

radost. Už to nebyl neznámý nepřítel. Tož takhle mi táta koupil měsíc neboli odvrácenou stranu duše. Vždycky, když jedu do Vydří, autobus vyjede do kopce a na planince před vesnicí se otevře výhled na krajinu bez lidí, plnou vinicích se stříbrných polí. Je to úplně jiný typ krajiny než v okolí Staré Říše. Z polí volá naléhavý letní hlas neznámé bolestné věčnosti, a já si už několikátý rok recituju stále dokola: „...a tuhle cestou do Vydří prvně jsem viděl květy dubů, tak laskavě mě Bože ved', dokud se dívat budu."

Františka Jirousová
Ve Staré Říši 17. 7. 2004

KDYŽ V ROCE 1991 VYŠLA KNIHA POHÁDEK

Magor dětem, tak mi ji koupily moje dospělé dcery. Hned mi do telefonu odříkávaly texty o čarodějnici, jak spadla do láhve od rumu... Moc se u toho smály a já v telefonu slyšela jen smích a nesrozumitelné drmolání! Těšila jsem se na pátek, jak si je doma v klidu budeme číst. Čas běžel. Za pár let se narodil Matěj a o několik týdnů později Cyril. Část dětství oba prožili v Humpolci. Asi ve čtyřech letech jsem jim kromě jiných pohádek začala číst tyto od Ivana Jirouse. Mně při jejich čtení bylo moc smutno, ale naši kluci je úžasně prožívali. Báli se. A jak! Zpod peřinek jim koukala jen vyděšená očka. Milovali ty pohádky. Já je četla, jak nejlíp jsem uměla... A hned ještě tuhle, a už vyskočili a pak tuhle! Každý večer jsem završila pohádkové čtení a povídání těmito pohádkami. Já šťastná a hlavně dojatá jsem jim pak vyprávěla, jak pana Jirouse komunisti zavřeli, on měl doma malé holčičky Františku a Martu a z vězení jim v dopisech posílal tyto krásné pohádky. Před pár lety se narodil Mikuláš. Dnes jsou mu čtyři roky. Za mnou do Humpolce už nejedí, teď jezdím já za ním. Večer mu povídám: „Přines si knížku, budu ti

číst." Něco přinesl. V tom z mezipatra přiběhl jeho ted už jedenáctiletý bráška, přinesl pohádky I. M. J. a pravil: „Babičko, nečti mu ty blbosti, ale přečti mu pořádné pohádky a taky mu řekni, jak to měl Magor za komunistů těžké v tom vězení!" No, co mám říct. Prožívala jsem tu krásnou chvíli s dojetím a četla. Najednou slyším, jak Matěj odřikává z paměti to, co právě čtu. Ráno mi pak řekl: „Až budeš mluvit s Magorem, řekni mu, ať zase něco napíše pro děti." Jsem pyšná na naše děti a děti našich dětí.

V tuto chvíli nedokážu dost dobře napsat, jak moc.

Jarmila Neomytková
V Humpolci 21. 6. 2004

Jarmila Neomytková, v letech 1961-65 studovala SZŠ v Humpolci, členka recitačního souboru vedeného Ivanem Jirousem a členka dramatického kroužku, který vedl Vladimír Konečný.

Chtěl jsem si dát ještě pivo
s někým,
ohlédl jsem se od psacího stroje
a zjistil jsem,

že jsem tak sám,
jako bych osaměl

Miláčkové moji ptáci,
přileťte mi na ramena,
usadte se na klávesách stroje,
těm, kde se usadíte,
opatrně se budu vyhýbat

Přileťte, miláčkové, ptáci! o
|
S lidmi už nemůžu, vy to víte,
přileťte, zpomalím
tlukot svých prstů
na klávesy,
zpomalím frekvenci úderů,
zpomalím rychlý tep svého srdce,
svoji maniakálnost ztlumím, miláčkové moji,
ptáci

Magorovi ptáci

Parnuim

(podle básně na hranicích Jordana Jordana)

Heute Zaouloni

Blížkost její před sebou avídit

v rukou otěže bílé, bílé jak kůže bílá

Koženi rukavičky avídit nad ním

kůže dohřívá, opalová chvěje se

žluté lesknoucí se a zelenými chvěje

Játo na ní pohlednost a neodvratit

branka před náplavou delgamiš nás

nikomu pozorovat její avídit se

ještě rozpakem klance vlnění se a k nápadu

delo na avíditance kůže kůže

v níže kůže kůže kůže a kůže

v paprvcích slunce v paprvcích světla

Lehce natěže parnuij / vlnění se vlnění

híže a híže jížež záhybný se

byli a šibolá hýže

klaceň ovčí bílo se klaceň nad kůže

Híže obryš ovčí parnuij a hížež vlnění vlnění

Hížež jóny šibá jilma na jíže mllon bílo vlnění odru

bíže jíže klaceň do klaceň kůže avídit

něže / nelyže je odklapaný

ještě by býlo dnu ještě by

dnu kůže od ní nelyže bílo jíže

(Lettis norvegicus, 2007)

Ahoj, Ivane, jak se ti vede?

Co je ti do toho.

Umíš si představit, že by ses oženil v Humpolci a učil např. na gymnáziu? Co by bylo dál?

Jeden z mých snů od dětství a dokonce i v pubertě byl, že budu učitelem. Možná v tom hrály roli geny. Otec byl ze sedmi dětí a čtyři jeho sestry byly učitelky. Ostatně i moje máma byla externí učitelkou. Možná souvisí i to, že moje dcera Marta učí v Nové Říši češtinu. Je skvělá učitelka, a když mi povídá, jak by pozabíjela ty dementy, které učí (generaci zmršenou televizí a počítačovými hrami), uvědomuju si, že já bych je určitě nezabíjel, ale musel bych na roli učitele v současném školství rezignovat. U mě se ten učitelský komplex vyřadil jinak: po celý život vzdělávám lidi po hospodách, což má jednu výhodu: Když mě některý z „žáků" sere, dám mu ránu pěstí.

Děláš něco lehce, i když je to těžké?

Nerozumím otázce.

Líbí se ti současné české filmy? Vím, že jsi chtěl být původně kameramanem.

Nechodím na ně.

Zdají se ti sny? A věříš jim?

Zdají se mi sny, ale nevěřím jejich výkladům. Co chvíli se mi zdají sny o vězení, které mají pokaždé jinou podobu, jsou úzkostné, velmi vyfabulované. Ale když jsem se dozvěděl, že lidem, kteří přežili nacistické nebo komunistické peklo, se zdají podobné sny, tak jsem se uklidnil.

Kterými stromy bys osázel les?

Duby.

Co zvířátka? Máš nějaké?

Nemám, protože žiju nepravidelný život a o zvířátka se musíš starat ustavičně.

Po kom a co jsi zdědil?

Po otci pedanterii a po matce bordelářství. Jsem genetický důkaz toho, jak to dopadne, když se sloučí dvě antagonistické povahy. S potěšením to pozoruju na svých dětech: Františka je neuvěřitelná bordelářka, kam se na ni hrabu, a Marta je v jistém smyslu její opak. Syna Daniela pro svoji lenost, neschopnost a blbost tak často ne-

vídám, nicméně si myslím, že po mně zdědil
moji hektičnost, což mu nezávidím.

Černý Kristus namalovaný jihoafrickým malířem Ronnie Harrisonem před čtyřiceti lety je nyní v Národní galerii v Kapském Městě. Tvůj názor?

Jsem katolík a je mi úplně jedno, jestli byl náš Pán Ježíš Kristus fialový, zakrslé postavy nebo blondýn. Malíř, který si skrze našeho Pána od-reagovává svoje etnické mindráky, je mi k politování.

**Na koho nejraději vzpomínáš ze svých přátel?
Na Karla Vojáka.**

Věříš v osud? Jaký k tobě byl?
Nevěřím v osud, věřím v Boha.

Zažil jsi zázrak? A kdy?
Zažívám ho furt, snad vidíš, že jsem naživu.

Kdo si myslíš, že tě nejvíc ovlivnil?

Byla by to dlouhá řada lidí. Jejich vyjmenování by přesáhlo rámec tohoto povídání. Vzpomenu jenom na pár mrtvých. Bratrance Jiřího Padrtu, svoji sestru Zorku, Mejlu Hlařsu, Kamila Lin-

1. M. J. a Jarmila Neomytková v hostinci Na Staré kovárně v
červnu 2004.

karta, který byl mým první^m guru a je ještě na-živu. Egona Bondyho, starého hypochondra, který přežije nás všechny. Samozřejmě jsou tam ty geny, táta a mima.

Jaký je tvůj žebříček hodnot?
Nerozumím otázce.

Jaké máš vazby na Václava Havla, Svatopluka Karásku...?

Jsou to moji bývalí přátelé. U Sváti je to lepší.

Změnilo se tvé okolí od roku 1989? Samozřejmě.

Moje milovaná země jde do hajzlu. Co chce dokázat „národ“, který nenávidí stromy? Který vyvraždí aleje stole stoletých stromů, aby mohl rozšířit silnice, kterými se v luxusních autech prohánějí nabobové, nenávidějící vše živé? Už jednou jsem v rozhovoru s mým přítelem Vladimírem Drápalem řekl, kdy jsem definitivně odepsal český národ. Když bratři Nedvědové zaplňují Strahovský stadion, co chceš s takovým národem dělat?

Jaké klady a zápory byly v dobách komunismu a nyní?

V dobách komunismu nám bylo sice ouvej, ale nesporně mezi námi bylo víc lásky. Dnes máme svobodu, ale bohužel ji většina lidí neunesla. To se týká i řady mých bývalých přátel. To se týká i undergroundu. Ale jsou tady mezi námi jako stín osudy přátel, kteří svinstvo, v kterém žijeme, neunesli. Sebevrah Pavel Roubal - chartista, jeden z nejušlechtilejších lidí, které jsem poznal, a Karel Kryl, kterému puklo srdce. Cest jejich památce!

Máš nějaké plány do budoucna?

Jsem cikán. My žijeme pouze v přítomnosti.

Nechtěl bys bydlet v Humpolci? Myslím, že jsi to plánoval...

Ano, chtěl jsem tam koupit dům, v němž bych občas rád bydlel, ale dědicové to chtějí prodat za tak nestvůrnou cenu, že ho raději nechají spadnout.

S kým zajímavým jsi se setkal?

Všichni lidé, kteří jsou čestní a slušní, stojí za to, aby se s nimi člověk potkal a pozorně naslouchal tomu, co říkají. Není důležité, kdo bude zajímavý.

Co dáme k dobru nakonec, co vzkážeš do Humpolce?

Pravděpodobně budu letos na podzim kandidovat do Senátu za Balbínovu poetickou stranu. V mém volebním programu, který je mimochodem datován 21. srpna 2003 L. P. v Humpolci, říkám: „Narodil jsem se v Humpolci. Jsem Humpolák. Aby člověk mohl milovat svou vlast, musí především milovat Humpolec. Teprve potom může milovat Horácko. Teprve potom může milovat Českomoravskou vysočinu. Teprve potom může milovat svou vlast. Nevím, co víc bych mohl Humpolci vzkázat. Budu-li kandidovat, vyberu si Tábořsko, proto-

že můj otec se narodil v Želči u Tábora, do Humpolce se přiženil. Jsem sice katolík, ale skrze tátu jsem zřejmě jihočeský husita.

Ivane, děkuji ti.

Jarmila Neomytková

JARMILKO DRAHÁ,

chtěla bych Vám poděkovat honem a zároveň hezky, zvlášť moc hezky, ale slova mi nějak nestačí. Vždyť Vy jste živa snad jen z toho, že děláte lidem radost! A vždycky hned, obratem, jako blesk! Nebudete se na mě hněvat, Jarmilko nejmilejší, že na Váš dopis odpovím sice co nejdřív, ale musím přece psát hned po přečtení Magorových *Labutích písní* Moc mě ta knížka potěšila, tak zahřála u srdce, nelíbí se mi jen jediné to slůvko „Magor“, to se na našeho básníka vůbec nehodí, jen plete lidi. Mám takovou radost, že jsme se v něm nespletly, ani Vy ani já, snad ne...! Jen teď, abych se vyjádřila v rychlosti jasně: jeho řeč je, i když mluví k dětem, tak básnicky prostá, všude k jádru věci, jako objevené české granáty v plné záři, bála jsem se, že na svobodě třeba hledá nějaké právě se líbící tóny (jako tu královnu Evelyn a zlatého jednorožce), ale ne, je všude „z rodu písmáků“ a ke všemu docela jedinečný. Ke všemu to čteme v básních dětem, a to je jistě vrchol umění, myslím si já. Je to jako čisté napití žíznivému, čist současnou, ale ryzí českou báseň! Děkuji mnohokrát, už jsem si myslela, že nic takového není, když mi Stankovičovi nechtěli dát čist Andrejovy

verše, že bych jim nerozuměla! Jarmilečko, jako jste p. Jirouse objevila mně, jistě to děláte a možná ještě budete dělat víc různým lidem, jinou propagaci asi zatím dělat nejde, Váš p. manžel musí být dokonce na něho třeba ještě pořádně rozzloben. Ale věřím, přijde jeho čas - a na jeho objevení budete mít zase Vy hlavní podíl. Přemýšlíte také nad těmi ilustracemi jako já? Jen se stále nechci, ale musím, otravně opakovat: dostávám dar za darem, všechny cenné - a přijímám a stále jenom poděkovat dokážu, nic víc! Líbám Vás, ozvu se co nejdříve a ohromně se těším na 4 4•

DALŠÍ VĚC,

Jarmilko, jež mi nechce dát pokoje, je prospěch a vliv básní p. Jirouse. Mně jste ho objevila a jeho verše mě postavily na docela novou kolej. Myslím, že je jedinečný svou ryzí čistotou, ale Vy sama jste se nikdy nezmínila, že na Vás něco z jeho veršů působí? Já si stále myslím, že objevení musí být, krajany snad přece také? Přemýšlela jste onehdy, Jarmilko, jak p. Jirousevi pomoci. Možná zrovna ty jeho dětské verše jsou jeho nejlepším propagátorem i advokátem. Kdy-

by jen nechtěl říkat, co se týká krajanů a Humpolce, tak břitce! Jak si musí dávat člověk pozor, aby se nedotkl rodáků, to zakusil už sám Kristus Pán. Má vůbec v povaze a nemůže si zřejmě pomoci vyjádřit svou pravdu tak, že koho postihne, ten se cítí, jako by mu usekl hlavu. Tak mluvil a psal kdysi i Havlíček Borovský, ale ten postihoval spíše jen klerikály. Tak ten „balík z Humpolce" může zasévat pěknou válku... To jsem si už myslila, že na p. Jirouse neupozorní prof. Halík, na jeho cenu jako katolického básníka! Když jsem četla o veliké oblibě pohádek C. S. Lewise o vybájené Narnii, nedovedla jsem si ty současné pohádky představit, jak je po této knížce chápu už snad jasně. Jak se ten pohádkový svět proměnil! Princezny a draky, ba i Honzy jakoby sfoukl vichr, za ně se tlačí brouci, mšice, příroda a živly, jen strašidla tu ještě působí k pobavení i k poučení. Přemýšlím, znám-li básníka, jenž by své pohádky tak úplně pronikl láskou k dítěti („Františko, ty můj miláčku!"), to je jak u Halase. Ty ilustrace jsou originální a dojemné, řekla bych, že budou přitahovat (nevím, víc dospělé, nebo děti?) a dost mi zamotávají hlavu, trochu si na tento typ musím zvyknout. Velké díky, budu knížku zkoumat dál a pak si o ní povíme.

ALE VLASTNĚ NEVĚŘÍM NA SMŮLY,

jako nevěřím na náhody. To, že jste tenkrát nebyla doma, Jarmilko, když Vám p. Jirous přinesl svazek svých prací, se mi právě zdá ne náhoda, ale takové řízení, dobré pro něho a lepší i pro Vás. Nepouštějte se do žádného boje a za nikoho, Jarmilko milá, ničila byste (a zbytečně!) své vlastní, tak krásně založené dílo! Sympatie pro p. Jirouse uzrají samy, uvidíte. Potom bude čas se k němu hlásit, počítá s Vaším přátelstvím asi stejně. Ale jedno se mi zdá, mám-li na posudek právo, když znám jen jedinou kratičkou báseň 0 zlatém jednorožci a královně Evelyn: že se dobře oceňuje a je vlastně novinář, toho druhu asi, jako byl kdysi Havlíček: jeho veršům se daří, když rostou ze silného okamžitého podnětu a mohou mít říza krátkost. Fantastika, připomínající trochu něčím anglickou, pro něho není. Ale zato nepoznají-liv něm katolíci svého básníka, s vřelostí, jakou tu neměli snad od baroka, pak nemají cit ani rozum sami. Jen kdyby se na p. Jirouse nelepili kumpáni k němu se nehodící. Ale to je jeho zápas. Já Vám mohu jen upřímně, ze srdce a pořád znovu děkovat, že jste mě seznámila s jeho verši. Miluji Havlíčka a p. Jirous je, jako by Havlíček vstal z mrtvých.

Má i to společné, že se někdy hrozně rouhá, aniž při tom poškodí svou horoucí, ryzí víru.

Ukázky z korespondence profesorky humpoleckého gymnázia, ctitelky K. H. Borovského, s J. N.

SETKÁNÍ S IVANEM JIROUSEM

Ivana Jirouse znám vlastně od dětství. Nejprve jsem se seznámila s jeho maminkou. Navštěvovala jsem totiž na základní škole kroužek šití, který ona vedla. Byla to přímá, energická žena. Při šití se hodně povídalo. Mluvila hlavně o svých dětech - o starší Zorce a o Ivanovi. Na svých dětech velmi lpěla, podporovala je v jejich uměleckém nadání. Ivanovy výstřelky přecházela s úsměvem.

S Ivanem jsem se více poznala až na gymnáziu, které tehdy neslo nicneříkající název SVVŠ - Střední všeobecné vzdělávací škola. Ivan byl k nepřehlédnutí. Jako naivní děvčata jsme milovaly jeho ironické až sarkastické poznámky, o kterých nám nebylo jasné, zda jsou myšleny vážně. Trochu neskromně si myslím, že Ivanovo literární nadání odhalil můj otec, jeho profesor češtiny, Ludvík Pokorný. Po maturitě odešel Ivan studovat do Prahy. Při svých návštěvách doma na sebe upozorňoval svým zjevem. Nosil dlouhý tmavý kabát a na rameni mu seděl velký černý havran. Nezapomenutelné byly koncerty jeho skupiny The Plastic People of the Universe. To už se nad ním začaly stahovat normalizační mraky.

Další setkání s Ivanem bylo velmi dramatické. Asi v roce 1981 ukončil studium můj bratr, a tak se celá rodina vydala do Prahy na promoci. Po slavnostním obědě a po posezení jsme šli pěšky přes Loretánské náměstí vyprovodit část rodiny na nádraží. Byl červen, krásné počasí, nálada byla povznesená, náměstí plné lidí. Náhle se vrhl na mého otce jakýsi muž a objal ho se slovy: „Pane profesore, vy jste mě učil češtinu, dovolu, abych vám přečetl několik svých básní.“ Všichni byli nadšení z toho setkání, bylo to krásné vyvrcholení slavnostního dne. Jen já jsem měla zbaběle trochu obavy, aby naše sročení nevyvolalo pozornost policie. Nic se však nestalo a my jsme potom v klidu odjeli domů.

V roce 1987 pořádalo vedení Gymnázia dr. Aleše Hrdličky v Humpolci setkání absolventů po padesáti letech. S trochou mrazení jsme očekávali příchod teď už známého disidenta Ivana Jirouse. Když byli všichni slavnostně naladěni absolventi seřazení podle ročníku ukončení svého studia na hřišti u školy v Podhradě a očekávaly se projevy potentátů z kraje a okresu, přišel Ivan. V bílém obleku a velkém širáku. 50. výročí založení gymnázia v Humpolci bylo ve znamení Ivana Jirouse.

Kdo by chtěl vědět, jaký byl skutečně Hum-

polec 20. století, měl by si přečíst *Celý život* (z a 2) od Jana Zábrany, Bohumila Víta Tajovského *Člověk musí hořeti*, rozhovor Aleše Palána a Jana Paulase s opatem želivského kláštera, a Jirousův *Magorův zápisník* a *Magorovu summu*. Tři osobnosti, které svým významem překročily hranice svého regionu.

Alena Pokorná-Hrachová
V Humpolci 15. srpna 2004

Na modrém březovém nebi
zelený odlesk bříz

Město poseté břízami
Město stulené v betulích v
břízách
na modrém studeném nebi
laskavý zelený odlesk bříz

To se ještě smělo
slavit Boží tělo

A děti s košíčky s
květy pivoněk skrz
květy pivoněk se
ještě smělo Pane
Bože můj přivonět k
Tvoje tělo.

A dneska moje žena Juliana
v modrém jak Panenka Marie
a moje děti dvě
v modrých oblečcích
a čtyři utrápené břízy

Tak málo bříz
můj Pane Bože
jako by Tvoje Tělo' zmrazilo se
zesvětlelo

A tolik květů
pivoněk Můj Pane
Bože
má lásko

Když se ještě
smělo slavit Boží
tělo
Na modrém
lesklém

Můj
Bože! Mé

8. 6.

Ochranný

I. M. J. v roce 1969.

33 OTÁZEK MARCELA PROUSTA odpovídal
Ivan Martin Jirous dne 21. 6. 2004

1 K jakým chybám jste nejshovívavější?

Jsem muž, proto nejvíc odpouštím chyby, kterých se muž dopouští ze strachu ze své manželky.

2. Jakou barvu máte nejraději?

Ultramarín, nebo pruskou modř.

3. Jakou květinu?

Lilii.

4. Které ze zvířata ptáků?

Slepýše a labuti.

5. Vaše oblíbená jména?

Rhianon a Jakub.

6. Které prozaiky čtete nejraději?

Rexe Stouts (detektivky o Nero Wolfovi a Jindřicha Šimona Basra.

7. Které básníky?

Kenneth Patchen a dál už nebudu mluvit, protože jsou jich stovky.

8. Nejoblíbenější malíř?

Mikuláš Medek.

9. Hudební skladatel?

Gustav Mahler.

10. Oblíbená historická postava?

Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic.

11. Románoví hrdinové, které máte nejraději?

Sám sobě jsem románem.

12. Které ctnosti si vážíte nejvíc?

Věrnosti.

13. Které vlastnosti u mužů?

Statečnosti.

14. Které vlastnosti u žen?

Mlčenlivosti. Aby držely hubu.

15. Vaši hrdinové ze skutečného života?

Nedávno zesnulý Jacek Kuroň.

16. Vaše hrdinky z historie?

Johanka z Arku a hrdinka z románu Natha-

niela Hawthorne *Šarlatové písmeno*, na jejíž jméno si nevzpomínám.

17. Kde byste chtěl žít?

Tady.

18. Co je pro Vás vrcholem bídy?

Nemít na pivo a nepotkat v té chvíli kamaráda, který mi ho zaplatí.

19. Váš ideál pozemského štěstí? Štěstí

není to, o co by měl člověk usilovat.

20. Kým byste chtěl být, kdybyste nebyl sám sebou?

Ničím.

21. Hlavní rys Vašeho charakteru?

Hrdost.

22. Co pokládáte za svou největší chybu?

Lenost.

17. Co by bylo pro Vás největším neštěstím?

Kdybych podlehl pokušení, které se objevuje v různých podobách, a nechal se zkorumpovat.

24. Čím byste chtěl být, kdybyste se znovu narodil?

Cvrčkem, v krajním případě Cikánem.

25. Čeho si ceníte u svých přátel?

Přátelé zůstávají přáteli, i když se zrovna nedaří.

26. Vaše nejoblíbenější literární hrdinka?

Ta ženská, na jejíž jméno si nevzpomínám ze *Šarlatového písmena*.

27. Vaše životní heslo? Jdu do bitvy

teprve, když je prohraná.

28. Jak byste chtěl umřít?

Sám.

29. Kterým darem přírody byste chtěl být obdařen?

Aby se vždy na podzim znovu snášelo listí.

30. Na čem právě pracujete?

Tak to nemohu zveřejnit.

31. Co Vás k této práci přivedlo?

Bez odpovědi.

32. Co si od ní slibujete?

Nic.

24. Kterou ukázkou jste nám vybral a proč?

Už několikrát jsem řekl, že bych byl šťastný, kdyby se některé z mých básniček četly i po desetiletí a kdyby alespoň jedna z nich vydržela dýl. Vybral jsem tu, o níž si myslím, že by to mohlo být ono. Ale možná to bude jiná, nebo žádná.

Zapsala Jarmila Neomytková

Jestli má někdo umět křít,
přelá má k tomu dovést osení,
nad kterým slunce stojí v temnotě.

A komín staré cihelny
prosímte vedle postavy mi,
aby stál v hrobu na mase pad.

A čápi na tom komíně
aby klapali zvonky.

A někdo kdo by kolem řek
kterým polháním se dotk
okraje toho osení.

Tuhle básničku posílám ti nejlepši,
kterou jsem kdy napsal.

PROTOŽE JSEM MLADŠÍ ROČNÍK,

moje první informace o Ivanu Jirousovi sahají někam do počátku osmdesátých let minulého století. Byly to ovšem informace zkreslené a většinou nepravdivé. Podle nich byl zkrátka Jirous a vůbec celá parta kolem Plastic People banda opilců, výtržníků, fetišáků a nebezpečných živlů. Přesně tak si to přála tehdejší moc a pomocí své propagandy se jí to do jisté míry dařilo mezi lidmi živit. Je s podivem, že i mezi lidmi, kteří v žádném případě neměli s komunisty nic společného. O něco později jsem se dostal k nahrávkám Plastiků a ještě chvíli nato i k básnické tvorbě Ivana Jirouse. Obojí jsem si časem opravdu zamiloval a během krátké chvíle jsem si udělal vlastní obraz. Hlavně se mi zalíbily sbírky *Magorovy labutí písně* a *Magorovi ptáci*. Přestože *Labutí písně* popisovaly smutnější období Magorova života, působily na mě značně klidně a vyrovnaně. Myslím si, že Jirous vždy usiloval o co největší míru nekonformity a originality, což se mu zjevně dařilo. Nejednalo se ovšem o originalitu za každou cenu. Svědčí o tom i historka, podle které měli Plastici dát rozhovor časopisu Vlasta. Jirous to rezolutně zakázal a pohrozil, že pokud to udělají, tak s nimi končí.

Dodneška však spousta lidí nemůže Jirousovi odpustit jeho hospodská extempore a různé alkoholické výlevy. Nechápu proč, vždyť je to magor. Proti Rimbaudovi a Verlainovi je to jen odvar, a přece se o nich učí s veškerou úctou. Nemělo by se ale zapomínat na Jirousovo původní vzdělání, totiž kunsthistorii. O jeho kvalitách svědčí mj. kniha *Magorův zápisník*, která se v době svého vydání stala událostí. V ní je dokonale a fundovaně popsáno výtvarné dění šedesátých a sedmdesátých let v Československu. Mých osobních zkušeností s Ivanem Jirousem není mnoho. Jednou jsem dokonce zachránil jeho brýle a možná i obličej před schylující se rvačkou mezi ním a vyhazovačem, který ho nechtěl pustit na diskotéku. Společně jsme odešli do nedaleké hospody, kde mi moc zajímavě vyprávěl a věnoval mi malý pytlíček trávy. Taký při tom posezení stačil na kus papíru složit novou báseň. Naposledy jsme se potkali před Vánoci 2003 na koncertě Plastiků v Jihlavě, kde jsem mu navrhnul jeho autorské čtení v Humpolci. Rád souhlasil, ale již se mi neozval. Později jsem se dozvěděl, že odešel v úplně jiné bundě než v té, do které si schoval lístek s mým telefonem – jak typické. Ivan Martin Jirous zvaný Magor je zlobivé, věčné dítě. Jednou jsem

četl v Reflexu od J. X. Doležala, že Jirous většího svého potenciálu utopil v alkoholu. Je to možné, ale díky za to, co zbylo.

Karel Kratochvíl
Knihkupectví Jana Zábrany v Humpolci

Na Staré kovárně v červnu 2004.

Mí **HUMPOLÁCI MI ROZUMĚJÍ**

Nic nebudu o Ivanovi psát, když jsem já měl
šedesát, tak si nikdo ani nevzdech.

Spolužák

Ivan mě u maturity děsně našťval, tak nic psát
nebudu a nenutíte mě.

Profesor

Seděli jsme spolu na gymnáziu a on mě stále
nutil, abych se denně naučil pár řádků zpaměti.
Prý se tím cvičí paměť a může se to hodit.

Spolužák

Lidi se ptají, zda něco máme od I. M. J. Jeho
knihy se prodávají. Toho času i Popelnice byla
hned pryč.

Knihkupectví J. Zábrany

Při prvních parlamentních volbách
kandidoval I. M. J. za Hnutí občanské svobody.
Tehdy jsem ho volil já i moje žena,
oslovoval jsem lidi, aby ho taky volili, a
všichni si pokaždé odpivli.

J. Z.

Babičko, prosím tě, řekni Magorovi, ať napíše
zase něco pro děti.

M. E

Ptala jsem se lidí, na úřadě i ve škole, pro všech-
ny byl „nestravitelný“. Při otázce, zda něco četli,
mi všichni říkali, že nemají čas, nebo krčili
rameny! Ted ne. Na otázku, zda znají jeho díla,
odpověď stejná. Záporná.

J. N.

Vymýšleli jsme spolu spoustu věcí, rozdělovali jsme
spolužáky na „horální“, ty, kterým nebylo shůry dáno,
a „apytní“, kteří ani v apatyce koupit nemohli. J. N.

MÍ PRAŽANÉ MI ROZUMĚJÍ

Pokaždé, když jsem se s ním setkala v baru, tak mě ty jeho řeči pěkně dožraly. Ale po cestě domů jsem mu musela dát za pravdu.

M. N.

Jeho verše jsou jediné, které mohu číst ze všech soudobých básníků.

J. S.

Při koupi *Popelnice* jsem slečně prodavačce řekla, že Ivan M. Jirous je od nás z Humpolce. Ona na to: „Víte, my jsme se o něm učili ve škole.“

Zákaznice z HU

„paní, říká vám něco básník Ivan Martin Jirous?“
jo, četla jsem dětem nějaké pohádky, ale to, jak vypadá, to je na mne moc extravagantní.“

Prodavačka map

Vždy se s ním rád vidím, i když je opilý. Čtu od něj, co mi dá, nebo co přijde od kamarádů. Rocker

Předchází ho pověst opilce, jde do střetu jen s těmi, co jsou pro něj vzduch.

S kým se chce setkat, tak jen s tím, kdo je pro něj inspirativní. Je dochvilný a drží slovo.

Ivana odsoudil člověk za to, jak se svléká, jak vypadá. Moc pije. Za nějaký čas ten člověk přišel s velkou omluvou, vše odvolal: „Promiňte mi to. Já jsem četl jeho *Labutí písně*“

Jednou se s náma Ivan vsadil, že odpoledne zde bude číst svoje verše nahlas pro hosty. Hospoda byla nabitá, popíjelo se, mluvilo se a Ivan končil svůj projev za naprostého ticha.

Kamarád z Pacova

Jednou šel Magor po Praze a potkal starou paní, která se motala na chodníku s hůlkou a nohou v sádře. Nabídl se, že ji dovede domů. V chodbě u ní doma vidí obraz od akademické malířky Kateřiny Černé. Tak se jí představil, říkal, že je historik umění a kdysi o ní psal práci. Rozloučili se. Po nějaké době mu přišel obraz s věnováním a dopisem od paní Černé.

Stalo se to na konci roku 2003. Přišel jsem za ním a ten obraz mne hned zaujal. „Kdes ho vzal?“ A on mi začal příběh vyprávět.

Majitel Hostince Na Staré kovárně

V baru, kde jsem dřív pracoval, sedával Magor dosti často a dlouho. K ránu mi pak pomáhal

s úklidem. Jednou se to trochu protáhlo. Dva chlapi hráli karty a vedle seděly dvě podnapilé dámy. Magor řekl: „Už bychom to měli ukončit. Já ti je vyhodím.“ „Vážení pánové, mohli byste ukončit hru a odejít domů.“ Chlapi se samozřejmě zvedli a odešli. Tu se obrátil k dámám: „A vy dvě... se seberte a koukejte vypadnout!“ Jedna z nich se pohoršeně bránila: „Co si vůbec myslíte, takhle se bavit s dámou?“ A Magor v klidu odpověděl: „Už jste někdy viděla v pět hodin ráno v baru dámu?“

Indián

Robert Desnos

O květině lásky a stěhovavých koních

hlas I

V lese byla nesmírná květina po níž všechny stromy zmlýly láskou
Všechny stromy ji milovaly
Duby se k půlnoci měnily v hady a plazily se až k jejímu stonku
Jeseny a topoly se skláněly k jejímu kalichu
Kapradingy žlutily touhou v její půdě

sbor

A květina byla zářivější než noční milování moře a luny
Bledší než veliké vyhaslé sopky této hvězdy
Byla samtnější a tesknila víc než písek který vyprahne nebo
provlhne jak se zachce vlnám

hlas I

Mluví o lesní květině a ne o věžní hlásce
Mluví o lesní květině a ne o své lásce
A jestliže mi tato příliš bledá i tesknící a líbezná milenka stromů
a kapradin zarůstá dach v hrde tedy proto že jsme úplně stejní
Potkal jsem ji jednoho dne
Mluví stále o květině a ne o stromech
V rozehvělém lese kudy jsem šel
Zdravím tě motýle kterého umřel v její kalichu
I tobě mé srdce tlejíci kapradino
I vás má oči kapradí takřka uní takřka plamen takřka mořská vlna
Marně se snažím mluvit o květině mluví stále o sobě

sbor I

Kapradingy zežloutly na zemi která byla náhle stejná jako luna
Tato chvíle se podobá agónii včely zatoulané kamsi mezi chrpu a
růží a ještě perlu
Obloha není tak uzavřená
Náhle se objevuje muž s chrysanémou v knoflíkové dírcce řekne své
jméno před níž se dveře otevírají

hlas I

Mluví stále o nehybné květině a ne o přístavech dobrodružství a
samoty

sbor I

Stromy jeden po druhém umíraly kolem květiny
Která se živila jejich tlející smrtí
A proto se planina podobala dužnině plodů
Proto vyvstala města

hlas I

U mých nohou se stáčí řeka a na jejím provázku na mě mávají
pozdřavy

sbor

Kdeś přestává tlouci srdce a květina se vztyčuje
Je to květina jejíž vůně vítězí nad časem
Květina která se sama od sebe odhalila pustým pláním podobným luně
moři a vyprahlému podnebí bolavých srdcí

sbor I

Ještě rudé račí klepato zůstalo ležet u misky
Slunce vrhá stín svíčky a plamene
Květina se pyšně tyčí do bájně oblohy

hlas II

Vaše nehty má přítelkyně se podobají jejím okvětním plátkům a jsou
také tak růžové
Les se rozsuměl u nohou květiny
Srdce se kdeś zastavuje jako vyschlý pramen
Není už čas už není čas milovat vás která kráčíte cestou

hlas I

Květina v lese jejíž příběh vyprávím je chrysantéma

sbor II

Stromy umřely pole se zalesňovala města se objevila
Velcí stěhovaví koně hrabou kopyty v dalekých stájích
Už brzy vyjedou velcí stěhovaví koně

sbor I

Města se dívají jak jejich stádo projíždí ulicemi kde dláždění zvučí
pod úder jejich kopyt a chvílemi zajískají
Pole jsou rozdávána touto kavaládou
A koně deřilují před květinou vláčejí ocasy v písku a z nozder se
jim kouří
Dlouze se dlouží jejich stíny

hlas III

Ale kam se poděli stěhovaví koně jejichž kropenatý šat byl zástavou
vzkosti
Občas naleznou lidé pod zemí podivnou zkamenělinu
Jejich podkovu

sbor

Květina která poznala koně rozkvétá stále krásně bez jediného kazu
a pořád stejně ztepilá
Listy obrůstají její stonek
Kapradiny se zažívají a sklánějí se k oknům domů

hlas III

Co se však stalo se stromy?
A květina proč tak rozkvétá?

sbor

Sopky! Ó sopky!

hlas II

Nebe se řítí
Do daleka myslím v nejhlubším nitru
Minulé časy se podobají nehtům polámaným o zavřené dveře

sbor I

Když v polích umře rolník obklopen zralými plody podzimní skřípěním
jinovatky jež opryskáva na okenních tabulích nudy vybledlé uvadlé
jako chrpy v trávě

sbor II

Objeví se stěhovaví koně

sbor I

Když dívka ulehne nahá na úpatí břízy a čeká

sbor II

Objeví se stěhovaví koně

sbor I

Zjeví se v trysku jenž zvučí jako rozbíhající plakány a vrzající skříně
žmíří v dílabině
Nikdy sedlo neposkvřnilo jejich hřbet a jejich lesknoucí se zadek
zrcadlí nebe
Táhnou do dálky a střikají bláto na čerstvě omítnuté zdi

sbor II

A zralé plody mrazem praekající květy se spadlými plátky stojetá
voda měkká půda bašin
Vidí jak do dálky táhnou stěhovaví koně

sbor

Stěhovaví koně
Stěhovaví koně
Stěhovaví koně
Stěhovaví koně

PŮDA V COMPIEGNE

SBOR (velmi rychle a jakoby jeden přes druhého):

Křída a křemen a tráva a křída a křemen
A křemen a prach a křída a křemen
Tráva, tráva a křemen a křída, křemen a křída
(pomaleji):
Křemen, křemen a křída
A křída a křemen
A křída...

HLAS:

Tam mezi l'Hay-les-Roses A
Bourg-la-Reine a Antony
Mezi růžemi z l'Hay
Mezi Clamart a Antony

SBOR (velmi rytmicky):

Křemen a křída - křída a křemen A
křída
A křemen a křída a křemen a křída A
křemen

HLAS:

Mezi růžemi z l' Hay
stromy v Clamartu

Uviděli jste jednu ze sirén
Sirénu z Antony
Jak zpívala v Bourg-la-Reine
A dosud zpívá ve Fresnes.

SBOR:

Půdo v Compiégne!
Zemi kyprá a přece neplodná
Zemi z křemene a křídý
Stopy svých podrážek necháváme
V tvém těle
Aby v nich jednou jarní dešť
Spočinul jak ptačí oko
A zrcadlil nebe, nebe z Compiégne
Tvé obrazy a tvé hvězdy Nebe
těžké vzpomínkami a sny Tvrdší než
křemen
Tvárnější nežli pod nožem křída

HLAS:

V Paříži u Bourg-la-Reine
Jsem zanechal své lásky
Kéž najdou útěchu u sirén Já
klidně spím, mé lásky!
V l' Hay trhám pro vás růže A
jednou vám je přinesu Budou
ztěžklé vůněmi a sny

A rozpučí se jako tvoje víčka
V jasném slunci života méně krátkého
Rozzářeného třpyty jako křemen A
svítivého jako křída

SBOR (střídavě):

A křída a křemen a křemen a křída
Půdo v Compiégne!

Půdo stvořená pro pochod

I dlouhá zastavení stromů,

Půdo v Compiégne!

Jsi jako všechny půdy na světě,

Půdo v Compiégne!

Jednoho dne střesení svůj prach

Do tvého prachu A se zpěvem
odejdem

HLAS:

Se zpěvem odejdem

Se zpěvem k našim láskám

Život je krátký i času málo je

JINÝ HLAS:

Nic není krásnější než naše lásky

JINÝ HLAS:

Svůj prach zanecháme

V prachu Compiégne

(skandovaně):

A odneseme s sebou své lásky

Své lásky, ať vzpomínáme na ně

SBOR:

Ať vzpomínáme na ně.

Robert Desnos

Jsou mrtví, v jejichž smrt nikdy nevěříme. První
z nich je pro mne Desnos. Je naší odvahou, naším
utrpením, naším mládím.

Gyula Illyés

Miloval jsem Roberta Denosa, byl a zůstal
pro mne nepřetržitě přítel. Věnoval
jsem si s jeho přítelstvem v kritice jindy
raději, byla to kniha v čemsi desíci,
napsal ji Adolf Krupa. Robert Dens,
francouzský surrealista, žil v Terézíně
a koncem května 1975 se tyfus. Někdo ho
tam mladý komunistický štáb, jeden
z desítek mladých lidí, kteří odjeli do
Terézína zachránit tyfem nemocné věze.
Přítel Robert Dens dal fotografii Denosa,
napsal i ve vyprávění svého života,
jako by se chvil - a řekl si: Nejsi
Robert Dens? Jsem, dostalo se mi
odpovědi. Asi den po R. D. umrl.
Na cestě se stárnul lékař v Compiègne ve
Francii vyhodil z okna dobytčího hlavy -
množství do Terézína - šel na půdu v
Compiègne. Je to jeho poslední zachování
bika. Koupil jsem ji tehdy v Hampden
pro náš sbor (když byl reformers - voice band).

I. M. J. před hostincem Na Staré kovárně v červnu 2004.

Poděkování patří:

Ivanovi za to, že je,
za to, že se mi s ním příjemně spolupracovalo,
za to, že byl hodný, vstřícný,
za to, že jeho připomínky byly vtipné
a byl vždy v dobré náladě
jo a taky za tu výbornou kávu, co pro mě
nechal uvařit
též za to, jak dobře mě pobavil vzpomínkami
(ach jo, na co všechno on si vzpomněl)
a pak už jsme se všemu jen a jen smáli
no a nakonec mi vesele zamával na cestu domů

Děkuji:

Haně Komrsové, Pavlu Zedníkovi, Milanu Adamcovi, Evě Holubové-Městkové, Ajdě, Líba, Věře, Honzovi Zítkovi, Jiřímu Hájkovi, Karlu Kratochvílovi, Aleně Hrachové, Zdeňce Böhmové, Františce Jirousové, Miroslavu Horákovi, Pepovi Slámovi, P. Švehlové.

Kresby: Hana Procházková – studentka humpoleckého gymnázia; Josef Sztacho – v letech 1951–83 ředitel gymnázia v Humpolci.

Foto: Jan SágI, Martin Jiřík, archivy Jarmily Neomytkové a Vladimíra Fymana.

Ivane, nakonec Ti připíjím na zdraví vodou z naší studánky v Cípku a těším se na Tvoje příště...
Čistému vše čisté.

J. N.

Za finanční podporu děkuji Městskému úřadu v Humpolci a přátelům z Humpolce.

J. N.

Básnické sbírky:

- * Magor`v ranní zpev, samizdat 1975
- * Magorova krabi`ka, samizdat 1979
- * Mládí nevykou`ené, samizdat 1975, 1979 a 1980
- * Magorovo borágo, samizdat 1981
- * Magorova mystická r`že, samizdat 1981
- * Magorovy labutí písn`, samizdat 1985, Londýn 1989
- * Ochranný dohled, samizdat 1985
- * Magorovi ptáci, 1987
- * Magorova summa, 1998
- * Magorova vanitas, 1999 (Magorova marnost)
- * Ubíje` labutí, 2001
- * Popelnice života, 2004
- * Rattus norvegicus, 2004 (Potkan)
- * Okuje, 2007
- * Rok krysy, 2008

Pro d`ti:

- * Magor detem, (1982-1986) samizdat 1986
- * Povídá šmudle `ululum /CD/, 2009

Další knihy:

- * Magor`v zápisník, 1999
- * Magorovy dopisy, 2006
- * Humpolecký Magor, 2007
- * Pravdivý p`íb`h Plastic People, 2008
- * Pravdivý p`íb`h Plastic People /CD/, 2009

Humpolecký Magor

Edičně připravila Jarmila Ncomytková
Fotografie Vladimír Fyman (s. 7), Jan Ság1 (s. 8, 96),
Jarmila Ncomytková (s. 105, 119)
a Martin Jiřík (obálka)
Kresby Hana Procházková (s. 10, 18, 60, 95)
a Josef Sztacho (s. 51)
Grafická úprava a sazba Aula
Vydalo nakladatelství Torst,
Opatovická 24, 110 00 Praha 1
(www.torst.cz),
jako svou 394. publikaci
Vytiskla tiskárna PB tisk, Příbram
Vydání první
Praha 2007

IVAN MARTIN JIROUS (MAGOR)

Narozen 23. 9. 1944 v Humpolci,
básník, publicista, historik umění,
teoretik druhé kultury", umělecký
vedoucí hudební skupiny The Plastic
People of the Universe,"otec" českého
undergroundu, v letech 1973-1989
s přestávkami vězněm osm a půl roku,
topič, noční hlídač, zahradník (dělník,
stavební přidavač, uklízeč Pražské
brány a Malostranské mostecké
věže.